

*Velehrad náš, ten rozkvétá vždy znova
a žádná moc už nám jej nerozboří.
pokud náš národ v hloubi srdce chová
důvěru k Matce, která divy tvoří.
Maria za nás prosit nepřestane:
Dědictví otců zachovej nám, Pane!*

Poslání místní církve v rámci všeobecné církve

(Promluva Jana Pavla II. při generální audienci 14. června 1995)

“Poslání místní církve v rámci všeobecné církve” (Čtení: Jan 10,14-16)

1. Ježíš Kristus založil jedinou a všeobecnou církev; tyto dva rozměry mají svůj základ v samé vůli Ježíše Krista. A přesto Skutky a listy apoštolů dosvědčují, že se v rámci jedné a všeobecné církve vytvořily působením apoštolů nebo jejich spolupracovníků a později jejich nástupců místní církve. Tak se objevuje rozlišení mezi “všeobecnou” církví, svěřenou apoštolům pod vedením Petra, a “místní” církve s vlastními pastýři. Připomeňme si jeruzalémskou, v jejímž čele stáli starší (Sk 11,30) s Jakubem (Sk 12,17; 21,18); antiošskou s proroky a doktory (Sk 13,1); a ostatní společenství, v nichž Pavel a Barnabáš ustanovují “starší” (presbytery) (Sk 14,23; 20,17) nebo “biskupy” (Sk 20,28).

2. Rozčlenění jediné církve na mnohotvárnou rozmanitost místních církví odpovídá Kristovu ustanovení a je ve shodě se sociologickým a psychologickým zákonem umístění a soužití v místních společenstvích, v nichž přetrvávají silné a plodné svazky. Na náboženské a křesťanské úrovni je existence místních církví podstatná pro život všeobecné církve. Kristovi učedníci potřebují společenství, v nichž by mohli žít podle evangelia, stejného pro všechny, v souladu s jednotlivou kulturou.

2. vatikánský koncil připomíná, že si tyto dva rozměry církve neodporují, nýbrž že všeobecná církev existuje v místních církvích a ty pak uskutečňují všeobecnost (universalismus) katolické církve v životě místních společenství. “V církevním společenství - tvrdí dogmatická konstituce o církvi - právem existují jednotlivé církve, které zachovávají své vlastní zvyklosti, aniž tím ruší prvenství Petrova stolce, který předsedá veškerému shromáždění lásky” (LG 13).

3. Ještě třetí zásada usměrňuje poslání místních církví v rámci všeobecné církve: totiž “inkulturace” Radostné zvěsti. Evangelizace se neprovádí pouze tím, že se hlasatelé evangelia přizpůsobí kulturním projevům různých národů, nýbrž naštípením evangelia do jejich myšlení, hodnot, zvyků a modliteb - díky hledání a úctě k duchu pravdy, který je v nich víceméně zjevný.

To je pojem vyložený v Redemptoris Missio (srv. č. 52) v souladu s předcházejícími dokumenty učitelského úřadu a koncilu, které se řídí logikou Vtělení.

Vzorem každé evangelizace kultury je Vtělení. Ježíš Kristus, vtělené Slovo, přišel na svět, aby vykoupil celé lidstvo a aby byl “Pánem všech” (Sk 10,36). A přesto se zapojil a žil v náboženské tradici Izraele (srv. Lk 2,22-24; 39,41; Mt 4,23), kterou přivedl k naplnění podle nového způsobu Úmluvy, a tu zahájil tím, že překonal některé prvky Starého zákona, jak tvrdí spisy Nového zákona (srv. Mt 5,17-20; 15,1-6; Řím 8,1-4; Gal 4,4). Avšak Ježíš myslí také na “jiné ovce” a říká o nich, že On, jako jediný Pastýř, je chce přivést do jediného ovčince (srv. Jan 10,6). A svatý Pavel, kterého Kristus povolal, aby byl “apoštolem pohanů” (Řím 11,13; srv. Řím 1,5), předpisoval novým křesťanům, aby zůstali ve stavu, ve kterém žili ve chvíli svého obrácení (srv. 1 Kor 7,17.20.24), neměli totiž přejímat kulturní obyčeje Židů, ale uchovávat vlastní kulturu a žít v ní svou křesťanskou víru.

4. Tak křesťanství vysvětluje a ospravedlňuje převzetí toho, co připravila spiritualita Starého zákona, i přínos kultur a náboženských tradic pohanů, patřících ke kmenům a národům mimo Izraele, do křesťanské kultury a civilizace. Je to historická skutečnost, na kterou je třeba hledět v jejím hlubokém náboženském rozměru. Evangelní poselství, ve své podstatě zjevení Boha prostřednictvím Kristova života a učení je prezentováno různým kulturám tím, že rozvíjí zárodky, touhy a očekávání - téměř by se dalo říci - předtuchy evangelních hodnot - které jsou již

v nich rozsety. Může tak dojít k proměně, jejímž důsledkem není ztráta kulturní totožnosti národů. Ba naopak právě proto, že se jedná o poselství božského původu, směřuje k tomu, že zhodnocuje místní kulturu, dává jí podněty a napomáhá jí přinášet nové plody na vyšší úrovni, k níž ji vede přítomnost Krista s milostí Ducha svatého a světlem evangelia.

5. Jde totiž o smělý záměr a o "obtížný proces, protože - jak čteme v encyklice Redemptoris missio - nesmí se žádným způsobem ohrozit zvláštnost a celistvost křesťanské víry" (č. 52). Nikdy nebude přípustné zřeknout se některé části křesťanského učení, aby se předložená pravda snadněji přijímala (asimilovala). Nebudou se moci nikdy schvalovat mravy, jež odporují rozhodnutím evangelia.

Bylo by iluzorní pokoušet se o sladění, které by zavádělo do Kristova učení cizí prvky, pocházející z jiných náboženství. To by byl prostý náboženský synkretismus, nepřipustné řešení. Je naopak zapotřebí opravdové přeměny, která povznáší a - je-li třeba - která uzdravuje kultury, jež přijímají křesťanské zjevení a chtějí se živit jeho životodárným obsahem.

Touto cestou mohou vznikat původní výrazy křesťanského učení a životní zkušenosti, jejichž rozmanitost je bohatstvím univerzální církve. Díky "inkulturaci" (proniknutí do kultury) v místních církvích "se sama všeobecná církev obohacuje o výrazy a hodnoty v různých oblastech křesťanského života, jako evangelizace, kult, teologie, skutky lásky; ještě lépe poznává a vyjadřuje Kristovo tajemství, zatímco je podněcována ke stálé obnově (RM,52). Správně pochopená a prováděná inkulturace lépe vyjadřuje, v jakém smyslu je církev všeobecná církev, která přijímá a asimiluje všechny kulturní projevy, jako přijímá a začleňuje všechny lidské skutečnosti, aby je posvětila a proměnila podle Božího plánu.

V místních církvích, které vznikají a rozvíjejí se v oblastech evangelizace, se to může a musí provádět jako platný a plodný misijní úkol. Měřítka, kterým se všichni musí řídit: v každé kultuře lze najít a rozlišit autentické hodnoty, ale v žádné není absolutní pravda ani životní pravidlo, ani neomylná modlitba.

Je tedy třeba uznat takové hodnoty, jak to již učinili v prvních stoletích církevní Otcové s řeckou a latinskou kulturou a pak postupně s kulturami národů, kterým bylo hlášáno evangelium. I dnes jsou místní církve při rozvíjení setkání evangelia s kulturami povolány k tomu, aby vykonávaly své misijní povolání tak, aby uskutečňovaly jednotu a všeobecnost Boží rodiny.

Radio vaticana

Josef Kolář SJ

Myšlenka na neděli

Slovo na neděli

(13. neděle během roku C)

Pevné rozhodnutí

Meditace nad úryvkem

Lk 9,51-62

Pevně se rozhodl jít do Jeruzaléma.

Půjdu za tebou, kamkoliv půjdeš.

Opět uplynul jeden týden. Každodenní práce a starosti nám dopřávají málo příležitostí k tomu, abychom se v usebranosti setkali sami se sebou a s Bohem. Učiniš-li toto nedělní biblické ztišení potřebou své duše, můžeš z něho čerpat netušenou posilu a světlo, které ti pomohou projasnit i tvou celotýdenní lopotu. Zve-li tě do své důvěrné blízkosti sám Ježíš, stojí za to zanechat na chvíli všeho ostatního. Otevři evangelium, přečti si příslušný úryvek, nech se zavést do středu dnešního příběhu.

Ježíš se rozhodl, že půjde do Jeruzaléma. Jako člověka jej tam čeká nejhlubší ponížení a potupná bolestná smrt. Jako Boha jej tam čeká vítězství nad smrtí a zlem. Zná svůj úkol, který mu vytyčila Otcova vůle a rozhodl se pevně, že ji splní a dá se Otci plně k dispozici.

Přidej se k učedníkům, které posílá, aby mu připravili cestu. Cítí se poctěni a spěchají, aby Mistrovi vyhověli. Chovají naději, že jejich Pán již brzy ukáže svou moc a ujme se vlády

navzdory všem protivníkům. Těší se ve skrytu duše i na poctu, které se jim dostane za to, že byli prvními Ježíšovými spolupracovníky. Odmítnutí samařských vesničanů je tedy velmi pobuřuje. Nejráději by je na místě tvrdě potrestali. Domnívají se, že tím poslouží Boží věci. Je to omyl těch, které jejich osobní zanícení svádí k vědomí nadřazenosti. Nelibě nesou, že je druzí nezačali ihned respektovat a sdílet jejich názory a postoje. Pohybovat se v Ježíšových kruzích není samo o sobě ještě zárukou toho pravého ducha.

Zkoumej s upřímností, zda Ježíšovo pokárání nepatří také tobě. Popros jej, aby očistil tvou horlivost od samolibosti a ješitnosti a naučil tě plnit poslání, svěřené Bohem, s pokornou služebností, s jakou On plní Otcovu vůli. Cítíš-li se povolán k tomu, abys odstraňoval ty, kteří jej nepřijímají, nejsi v jeho službách. On přece přišel zachraňovat.

Chceš-li uplatnit rozhodnost a důslednost, začni sám u sebe. To, co tě nejvíce ohrožuje, nejsou ti druzí, kteří ještě nepochopili, ale tvé vlastní sklony a závislosti. Všiměj si příkladu těch, kteří by Ježíše rádi následovali, ale mají své podmínky a své výhrady. Ježíš jim dává nepokrytě najevo, že takto by v jeho službě neobstáli.

Připojit se k němu znamená nastoupit úplně novou cestu. Dosavadní pohodlí, návyky, způsoby a zdroje uspokojení musí udělat místo zcela novému přístupu.

Dost možná, že ti Mistrova slova o nezpůsobnosti těch, kdo se ohlížejí, zdají příliš tvrdá. Ale co má říci těm, kteří tak přilnuli ke svým dosavadním sklonům, vztahům a závislostem, že je nejdříve porovnávají s Ježíšovou nabídkou, kterou je Ježíš sám? Ten, kdo tyto nesrovnatelné hodnoty nerozlišuje, opravdu není způsobilý. Ohlížíš-li se nazpět, odvracíš tak od něho svou tvář i své srdce.

Pokud se ti to zdá přesto těžké, nevzdaluj se od Ježíše, ale právě naopak, jdi k němu a zcela se mu svěř. Ten, který vrací zrak a sluch, tím spíše uzdraví tvé srdce. Vždyť i ty jsi z těch, které přišel zachránit. Nechce po tobě nic, co by sám nepřijal a nezakusil. Svým pozváním tě současně ubezpečuje, že se můžeš s plnou důvěrou spolehnout na Otce, kterého dobře zná ze své vlastní lidské i božské zkušenosti. Podle jeho osobního příkladu přece nemůžeš udělat nic krásnějšího, moudřejšího, vznešenějšího, a přece pokornějšího, než svolit, aby tě Bůh přijal a bez tvých zásahů používal jako svůj nástroj pro své prozřetelnostní dílo. Myslíš, že nástroj může vědět lépe než Mistr, co je právě zapotřebí?

Vydrž ještě chvíli Ježíšův pohled a pochopíš, zda má smysl se ještě ohlížet, nebo nadešla chvíle, možná neopakovatelná, odpovědět s pevnou rozhodností: Půjdu za tebou, kamkoliv půjdeš.

Bratr Amadeus

Význam církevního společenství

Když Rostislav, velkomoravský kníže, si vyžádal z Cařihradu, aby mu poslali misionáře znalé dobře Kristovy nauky, ale znající i jazyk a slovanskou kulturu, volba padla zcela spontánně na Cyrila a Metoda. Oddání Bohu, oddání církvi přijali tento nový požadavek své služby... Pochopili a projevovali v celé své činnosti, že misie musí vyjadřovat katolicitu a apostolicitu církve. Ve skvělé rovnováze dovedli spojovat ve své apoštolské činnosti nezbytnost jednoty a legitimní plodnost různosti.

Církev je nutně jedna, neboť Kristus přišel, aby shromáždil v jedno děti Boží. My všichni, kteří jsme byli pokřtěni v Krista, oblékli jsme Krista a tvoříme jen jedno v Kristu Ježíši. "Jest jedno tělo a jeden Duch, jako jste také byli povoláni k jedné naději svého povolání. Jen jeden Pán, jedna víra, jeden křest" (Ef 4,4-5). Pro svaté bratry tato jednota a tato jedinečnost církve se konkrétně vyjadřovala ve společenství existujícím mezi místními církvemi. Oddaní a milující synové církve cařihradské neváhali vytvářet všude, kde bylo možno, svazky společenství s ostatními místními církvemi střední Evropy.

Když naneštěstí došlo k nedorozuměním, obrátili se k církvi římské s hlubokým smyslem společenství, které má existovat mezi církvemi. Právě tento smysl má existovat mezi církvemi. Právě tento smysl pro církevní společenství je to, co ctíme v těchto dvou svatých bratřích, v

těchto mužích církve.

V oněch svízelných chvílích, kdy nešťastná napětí otrásala vztahy dvou velkých stolic Západu a Východu, udržovali svatí bratři toto hluboké společenství, jež se nemohlo narušit. Věrní vlastní své církvi, církvi, která je poslala, cítili se nicméně plně ve společenství s církví římskou, jejíž hlavě podřídili výsledky své apoštolské práce, aby za ni obdrželi její požehnání.

Je to sama hloubka jejich pochopení autentického významu společenství církvi, které umožnilo Cyrilu a Metodovi realizovat obdivuhodnou rovnováhu, o níž jsme se právě zmínili, mezi požadavky jednoty a oprávněnosti různosti: Bylo třeba, aby tyto nové národy, které se otvíraly Kristovu evangeliu, mohly projevat tento jediný život, tuto jedinou víru způsobem, který by byl opravdu jejich; aby mohly autenticky vyjadřovat své odpovědi vůči zvěsti evangelia a úctu, která z jejich srdcí stoupala k Bohu.

Tady musíme vyjádřit svůj obdiv nad tím, co v moderní řeči nazýváme duchem přizpůsobení sv. Cyrila. Pro něho zjevení Kristovo, liturgický život, duchovní život, mohly se a měly se nacházet "doma" ve všech a v každém z jednotlivých kultů. Při odpovídání jistým úzkoprsým duchům, duchům, kteří by byli rádi omezili Kristovo zjevení na klasické formy ať už latinské nebo řecké, Cyril se neúnavně opíral o tradiční a pevný princip; církev respektuje a přijímá všechny schopnosti, všechny zdroje, všechny životní formy národů, kterým zvěstuje evangelium Páně. Když je přijímá, očisťuje je, upevňuje a pozvedá. Veškerý apoštolát obou bratří mezi Slovany je neustálým zápasem o to, přeložit v činy, obhájit a udržet tento základní princip křesťanského života.

Modlitba: Bože, tys poslal našim předkům svatého Cyrila a Metoděje, aby jim hlásali evangelium slovanským jazykem. Dej, ať i my přijímáme s radostí tvé poselství a řídíme se jím ve svém životě. Skrze...

Jan Křtitel Maury

Čtení z francouzského breviáře k svátku sv. Cyrila a Metoděje

Modlíme se se Sv. otcem

Úmysly apoštolátu modlitby

Červenec 1995

1. Ať mužové a ženy uznávají lidskou důstojnost a přispívají k pokroku spravedlnosti ve světě
2. Za pokrok nezcizitelných práv ženy, hlavně v rozvojových zemích
3. Abychom znovu objevili kulturu odpočinku, svátku a slavení

Mariánské oázy

Cvilín

V západním Slezsku, při městě Krnově, je mariánské poutní místo Cvilín. Také se mu říká "Krnovský Kopeček". Ať přijíždíte do Krnova z kterékoliv strany, padne vám do očí kopec, na jehož temeni je kostel se dvěma věžemi. To je poutní chrám na Cvilíně, v němž poutníci uctívají bolestnou Matku Páně.

Dříve byl Cvilín hned za Krnovem, dnes se město Krnov už šíří po bočních svazích, jakoby chtělo vzít do svého náručí toto, Slezanům tolik drahé, poutní místo.

Mariánská úcta na kopci Cvilíně je prastará. Sahá do druhé polovice 13. století, kdy se tu usazuje poustevník, před poustevnu umísťuje sošku Panny Marie Bolestné. Přicházejí první poutníci.

Poustevník zemřel, jeho místo zaujal poustevník jiný a pak zase jiný a jiný... Každý z nich se staral o sošku Sedmiboletné Panny Marie a ctitelové mariánští stále přicházeli.

Přichází rok 1532. Edeltruda z Krnova buduje na Cvilíně v místě poustevny dřevěnou kapli, do ní dává přenést sošku Matky Boží bolestné. Činí tak jako projev díků za to, že právě tady jí zachránil poustevník život. Děvče totiž prchalo před lupiči. Edeltruda stačila poustevníkovi říci: "Honí mne lupiči, prosím, ukryjte mne!"

Poustevník otevřel velkou truhlici, pokynul dívce, aby do ní vlezla, truhlici zavřel, poklekl a modlil se.

Však vtom už přibíhají loupežníci. “Neviděl jsi tudy prchat děvče?” tázal se jeden z nich poustevníka.

“Nestarám se o dívky, vidíte, že se tady modlím,” řekl poustevník a dodal: “Nerušte mne v modlení!”

Lupiči se chvíli rozhlíželi, pak se vrátili tam, odkud přišli.

—
Edeltrudina dřevěná kaple přetrvala několik desítek let a byla hojně navštěvována. Přichází také na Krnovsko doba náboženských nepokojů. Jimi je vyplněn konec 16. století a počátek století sedmáctého. V těchto zlých dobách kaple zchátrala, mariánská soška zmizela...

Náboženské nepokoje utichly, obyvatelé západního Slezska se vracejí k víře otců. Do Krnova přichází roku 1632 kněz ThDr. Kornelius Ottweiler. Působí zde téměř půl století... do r. 1679. Ten v r. 1678 navazuje na prastarou cvilínskou mariánskou tradici a buduje na Cvilíně na místo rozpadlé Edeltrudiny dřevěné kaple dřevěný kostelík a krnovský měšťan a radní Jindřich Tauber věnuje do tohoto kostelíka obraz Bolestné Panny Marie, který sám namaloval. V roce 1690 tentýž Tauber dává kostelíku další obraz Bolestné Matky Boží, namalovaný zručným umělcem.

Z kostelíka se brzy stává mariánské poutní místo. Počet poutníků se množí, dřevěný Ottweilerův kostelík nedostačuje. Je třeba větších chrámových prostor. A těch se Cvilínu dostává v letech 1722-27.

Vybudování nového velkého zděného kostela na Cvilíně financovali město Krnov, Jan Adam z Lichtenštejnů a krnovský obchodník Kašpar Thamer. Oba obrazy Panny Marie Bolestné z dřevěného kostelíka byly přeneseny sem, do nové svatyně, která byla vykrášlena malířsky umělcem Františkem Ecksteinem. Ottweilerův dřevěný kostel byl zbořen.

Po zbudování této nové rozsáhlé svatyně pouti na Cvilín se vzrostly do netušených rozměrů. Podle záznamů v kronice ročně sem přicházelo na 80.000 poutníků.

Také do Cvilína smutně zasáhl císař Josef II. V r. 1786 prohlásil Cvilín za nepotřebný, pouti zakázal a poutní budovu prodal na rozboření. Kostel koupili čtyři krnovští občané, kteří se ale předtím domluvili, že kostelní budovu zachovají neporušenou až do dob, kdy zase bude možno svobodně putovat. Ty doby přišly po Josefově smrti. Čtyři muži cvilínskou poutní svatyni otevřeli a poutní ruch se sem brzy vrátil.

Černým dnem pro Cvilín byl 21. srpen roku 1865. Tehdy se od blízké hořící stodoly vzňala kostelní střecha, oheň přskočil do věží a obě zničil.

Po tomto neštěstí poprvé se ukázala láska slezského lidu ke cvilínské svatyni. Slezané se brigádnicky a finančními dary postarali o renovaci poutního chrámu. Už 4. srpna roku 1867, tedy za necelé dva roky, byl kostel obnoven. Štěstím při požáru bylo, že klenba vydržela nápor ohně, nezřítla se a tak byly vzácné Ecksteinovy fresky uchovány pro budoucí pokolení.

Podruhé se ukázala láska slezského lidu ke Cvilínu po poslední světové válce, která jej těžce poznamenala.

Slezané, ač sami měli své domy válkou těžce poznamenány, pustili se do obnovy Cvilína a ten se brzy zaskvěl ve své původní kráse. A nebyla to jednoduchá záležitost. Vždyť v květnové dny roku 1945 válečná lýtice úplně zničila levou kostelní věž, kostelní stěny na několika místech byly prostřeleny, chrámová klenba přímými zásahy byla prolomena, hlavní oltář byl doslova rozmetán, na podlaze bylo několik jam, které způsobily dopadlé pumy, které v kostele explodovaly.

Zbožný slezský lid dal povstat z trosk svému milému Cvilínu, a tak se stal Krnovský Kopeček mohutným pomníkem lásky Slezanů k Panně Marii.

I dnes je návštěvnost velká.

P. Oldřich (foto archiv autora)

Z letopisů svatohostýnských u příležitosti 150. výročí obnovy chrámu na Sv. Hostýně

Zpustošení chrámu za císaře Josefa II.

Josef II. nastoupil vládu po své matce Marii Terezii - racionalista, vydal toleranční patent, jenž povoloval náboženskou svobodu pro evangelíky a pravoslavné. Jeho racionalistické smýšlení se projevilo nejzřejměji v jeho poměru ke katolické církvi. Jeho idea osvícenského státního absolutismu se neshodla s dosavadním mocenským a mravním postavením církve ve státě.

Nastalo tak zvané osvícenství, pod jménem osvěty byly činěny překážky náboženskému životu, náboženské veřejné projevy a průvody byly zakazovány a mnohé chrámy zavírány jako zbytečné.

Dne 4. ledna 1787 vyšlo císařské nařízení, jímž byla duchovní správa na Sv. Hostýně zrušena a bylo nařízeno, aby chrám jako “zbytečný” byl odsvěcen a milostný obraz odnesen do bystřického kostela “beze vši slavnosti a co možná opatrně kvůli zamezení nepříjemného sběhu lidí”. Marně olomoucký arcibiskup varoval vládu před tímto činem, nadarmo se lid bránil.

Vláda prodala chrám svatohostýnský se všemi ostatními budovami i náradím hraběti Monte I Abbatovi za 279 zl. 6 kr. šajnu, aby s nimi naložil dle libosti. Jeho ředitelé Rybka a Roček nařídili, aby vše bylo rozbořeno. Povalen a rozbit byl kříž, který stál před kostelem, zbořeny byly obytné budovy, strženy věže, krov i chrámová střecha.

Sv. Hostýn byl odsouzen k úplnému zničení a zapomenutí. Chrám tam stál zpustošen, pobořen, větry a lijáky měly ničivé dílo dokonat. Na klenbě rostla tráva, dokonce i křoví a stromy. Zpusťl i vnitřek. Roku 1833 líčí jeden poutník vnitřek chrámu takto: “... na klenbě nebylo ani kousku malty, všechna na zemi se nalézala a od poutníků na stranu ohrnuta ležela. Podvoje oknové a dveřové byly ze zdi vylopány a odklizeny. Sakristie pobořeny, kvádry ze zdi hluboko vyštípány, na zemi pohozeny; hrůza obcházela člověka, když měl do zbořenin vkročit... Zed' začázená jako v kovárně...”

Ostatní budovy zmizely úplně.

To vše se stalo pod rouškou osvěty.

Lid putuje dále na Sv. Hostýn

Moravský lid však stále i v této době na Sv. Hostýn putoval. V této spoušti a zříceninách padali poutníci na kolena a na rozvalených stupních oltářních se modlili za své potřeby a za vzkříšení Sv. Hostýna. Připutovali zde také poutníci z Napajedel. Jejich děkan František Berg vystoupil na hromadu kamení, tam, kde stála dříve kazatelna a jakoby nadšen duchem prorockým zvolal: “... Já, stařec věkem sešlý, se toho nedočkám, ale vy, mladší, dožijete se toho, že stánek Matky Boží nabude své bývalé krásy a slávy.”

Zrušení chrámu odvoláno

A mluvil pravdu. R. 1835 nastoupil na trůn císař Ferdinand Dobrotivý. Ten vyslyšel prosby moravského lidu. Sám daroval na opravu svatohostýnského chrámu 300 zl. a podobně učinili i jiní členové císařské rodiny. Zrušení chrámu bylo odvoláno. Nepopsatelná radost a nadšení naplnily srdce Moravanů. Všichni spěchali a závodili, aby se chrám zaskvěl co nejdříve v bývalé kráse. Přinášeli dary na zvelebení chrámu, nosili písek a cihly, jež byly složeny pod kopcem. Dne 10. května 1841 se začalo s opravou, o niž se také velice zasloužil opat rajhradského kláštera Viktor Šlosar. Nejprve byl opraven presbytář, pak loď, věže a ostatní. Slavný moravský topograf benediktin Řehoř Volný daroval hlavní oltář i s nynější milostnou sochou.

Roku 1845 byl chrám již tak obnoven, že rajhradský opat Šlosar po vykonané benedikci sloužil v něm 2. července první mši svatou, přičemž se zúčastnilo na 50.000 lidí. Opravy byly dokončeny r. 1847.

V následujících letech “Družstvo svatohostýnské” z milodarů pořídilo plechovou střechu na chrámovou budovu. Vedle chrámu na severní straně byly postaveny ambity pro poutníky, jež byly

r. 1891 uvedeny do nynější podoby. V téže době malíř Jan Zapletal, rodem z Kroměříže, a bratr laik z T.J. Fr. Obdržálek malovali vnitřek chrámu. Tato skvostná malba byla dokončena r. 1890. Toho roku na podnět bohoslovců byla opravena kaple sv. Jiljí a nazvána "Sarkandrovkou". (Také jeden z důkazů, že úcta k Sarkandrovi byla v lidu živá.) Kard. Fürstenberg v ní dne 14. srpna 1891 sloužil mši svatou. Roku 1893 v ní byla položena dlažba, dohotoven pěkný oltář a kaple celá vymalována.

"Družstvo svatohostýnské", které bylo více volným sdružením bez zvláštních stanov, se r. 1895 změnilo v řádný spolek pod názvem "Matice svatohostýnská".

Matice svatohostýnská

Hned v prvním roce své činnosti "Matice svatohostýnská" podnikla velký čin. Zakoupila bývalý křesťanský tábor, to jest celý hostýnský vrchol s okolními lesy, pastvinami a hostincem. Bylo to 16. prosince 1895 od barona Arnošta Laudona za 55.000 zlatých. Nemale starosti způsobila splátka tohoto obnosu.

Mnozí kvůli nepohodě na Sv. Hostýn neputovali a ani putovat nemohli. Byl tedy postaven nový hostinec z peněz nasbíraných a poskytnutých od jednatele dr. Ant. Cyr. Stojana z bezúročných dlužných úpisů.

Jednateli Matice svatohostýnské, dr. Ant. Cyr. Stojanovi, vypomáhali kněží, bohoslovci a další obětaví pracovníci.

Na prosbu jednatele dr. Ant. Cyr. Stojana přislíbil papežský nuncius Jeho Excell. arcibiskup Granito di Belmonte, že navštíví Velehrad. Dr. Ant. Cyr. Stojan ho poprosil zároveň o návštěvu Svatého Hostýna. Na této pouti bylo přes 50.000 poutníků, z nichž přes 6.000 přistoupilo ke sv. přijímání. Bylo to 8. září 1904. Byl to první papežský nuncius na Svatém Hostýně.

Roku 1900 bylo upraveno schodiště od Vodní kaple až ke kostelu.

Celé schodiště má 250 schodů, z toho 221 bylo pořízeno z tvrdého pískovce z Černovského lomu u Rajnochovic, 29 schodů u samého kostela je z tvrdé slezské žuly, z lomu vratislavského arcibiskupství.

R. 1912 Matice svatohostýnská při náspu postavila "útulnu" (nyní je to hostinec pod autobusovým stanovištěm), aby o přístřeší pro poutníky bylo postaráno v hojnější míře.

Pohnuté dějiny sv. Hostýna mají své stálé pokračování. Nedávno, v roce 1991, jsme slavili sto let od slavné konsekrace obnoveného chrámu svatohostýnského. Dnes si připomínáme těžké začátky čtyřicátých let minulého století, kdy uprostřed velkých oprav byl kostel benediktován rajhradským p. opatem. Stalo se tak 2. července 1845. Dnes děkujeme Boží dobrotě, když vidíme, "kolik to bouří nad vlastí se sneslo, Velehrad víry a Hostýn mariánské zbožnosti vždy znovu a bez pohromy stojí..."

"Boží dar"

Při návštěvě místa Ivan v Beauraing, kde se v roce 1933 zjevila Panna Maria 33x pěti dětem, pronesl biskup Leonard z Namur 25. srpna 1994 homilii, která si zaslouží, aby s ní byli seznámeni i naši čtenáři a mariánští ctitelé.

Které chrámy jsou v Božích očích ty nejkrásnější? Ty, které jsou tak plné, že málem praskají. Bůh miluje takové chrámy, protože přeplněný chrám je pro Hospodina proroctvím o tom, že Boží království bude všechno ve všem.

Tuto vizi Božího království nám představuje dnešní čtení o svátku sv. Bartoloměje. Nebeské království je Boží dar, který přichází shůry. Nebeské město přijímá pozemské město a spojuje se s dějinami naší země. Anděl mluví o tomto městě jako o své milé, kterou miluje, která bude jeho snoubenkou na věky. Budeme-li tvořit spolu toto království, staneme se jeho nevěstou.

Nuže, nyní je celá církev spojena v království, které nám představuje Panna Maria. II. vatikánský koncil říká: Díváme-li se na Marii, díváme se, jak bude vypadat lidstvo a církev, až se stanou Božím královstvím. Každé zjevení Panny Marie je ohlášením svatého města, milenky, nevěsty, která přichází z nebe, kde přebývá Bůh. Co jiného je Maria, která se zjevuje, než předobraz, znamení, ohlášení svatého města, které přijde z nebe?

Dnešní evangelium používá podobné řeči. Slyšeli jste, s jakou skepsí říká Natanael: Co může dobrého vzejít z Nazareta? (J 1,46). Musíme dodat: kdykoliv se Maria na tomto světě zjevila, a to i tam, kde byla zjevení uznána, všude se rozšířily pochybnosti.

Pokaždé je tu skepse a pochybnosti, když se Maria zjeví. Jakže? Maria se zjevila malé Bernadetě Soubirous, která bydlí v Lourdes u svých rodičů? Cože? Maria že se zjevila třem pasáčkům ve Fatimě? Maria se zjevila v Beauraing v Belgii? Ano. Tak začíná skepse a pochybnosti. Správný postoj nám ukazuje Natanael, když mu Filip říká: Pojď a podívej se! Jde a uvěří. Abychom mohli uvěřit znamením, která nám Bůh dává, musíme jít a podívat se.

Církev dosud neuznala pravost zjevení v Medjugorje. Očekáváme to s nadějí a s modlitbou. Já jsem se tam v r. 1984 osobně odebral, viděl jsem a vrátil jsem se přesvědčený.

Natanael byl tak pohnut tím, co viděl, že porozuměl a vyjádřil jedno z nejkrásnějších vyznání víry z Nového zákona: Mistré, ty jsi Syn Boží, ty jsi Král Izraele (J 1,49). Přešel od skepse k víře, protože šel a dovolil Ježíši, aby se dotkl jeho srdce. Ježíš mu odpověděl: Uvidíš ještě větší věci... Uvidíte nebesa otevřená a anděly Boží jak vystupují a sestupují na Syna člověka (J 1,50-51). Tato slova platí pro všechna znamení. Každé Mariino zjevení znamená nebe, které se otevřelo pro zemi, je to jako úsměv nebe světu.

Maria se zjevuje příliš často a mluví mnoho? Já jsem doopravdy dojat vytrvalostí, s jakou k nám Maria v tomto čase hovoří. Jak často se nám Maria zjevuje! Rue de Bac, Lourdy, Fatima, Beauraing, Kibeho, Medjugorje...

Často se mě ptají lidé, proč se Maria zjevuje v Medjugorje již třináct roků, a dále: "Proč je tak upovídaná? Jinde řekla jen několik slov v několika málo dnech. To neodpovídá její diskretnosti."

Já osobně nemám nejmenší tušení, co se Panně Marii vyplácí a co ne; co má říkat nebo co má dělat! Víím jen, že jestliže Matka tak soustavně a vytrvale klepe na naše dveře, je to pro krajní naléhavost dnešní doby.

Všimli jste si nasazení našeho papeže jako poutníka všeobecné církve? Uvědomili jste si, s jak vytrvalým úsilím obrací naši pozornost k nejpálčivějším problémům dnešního světa? K míru, k vnitřnímu obrácení, ke krizi rodiny? Píše s takovou houževnatou vytrvalostí, poněvadž je přesvědčen, že roky, které nyní prožíváme, mají rozhodující význam pro budoucnost lidstva. Pro mne osobně jsou to tytéž důvody, proč Maria mluví tak vytrvale a vyzývá k obrácení.

Plody Medjugorje jsou plody požehnané. Byl jsem několikrát svědkem těchto plodů ze sdělení, která jsem obdržel: obrácení, znovuobrácení smyslu modlitby, láska k míru, návrat ke svátostem, k eucharistii, k pokání, k postu...

Pro mír ve světě, mír v rodinách a pokoj v našich srdcích chtěl bych vás vyzvat, abyste ve vašem životě, a já v mém, přijali tyto naléhavé výzvy, zvláště onu výzvu k modlitbě a k postu. Sám Ježíš říká, že některé demony je možno vyhnat jen modlitbou a postem...

Chtěl bych jen zopakovat, co Maria říká všude a stále, a volám vás k obrácení srdce, k modlitbě a k postu...

Na tomto místě vás jako biskup vyzývám, vytvořte v každém domě koutek pro osobní a společnou modlitbu, nechávejte kostely otevřené, aby se tak mohly konat pobožnosti, modlete se růženec, který je nejlepším prostředkem proti vandalismu. Pokud jde o půst, byl jsem jako biskup hluboce dojat, když v rodině, kam jsem byl pozván, se v pátek podával jen chléb a voda. A tak to nyní dělám každý pátek.

x... Když k nám Ježíš a Maria hovoří, pak ne proto, aby nás strašili, ale aby nás vytrvale vyzývali k obrácení. Všechno to, co nám pomáhá, abychom otvírali svá srdce a nabízeli své tělo jako oběť Ježíšově lásce, bude požehnáním pro celý svět. To je skutečný krok k míru ve světě i v lidských srdcích. Amen.

Maria heute 302/95

-lš-

Čerstvost a bezprostřednost

Systematické nářky pana Bělohradského na katolickou církev, která údajně není s to být partnerem současné společnosti, našly už zřejmě svůj ohlas i u některých katolíků. Jedním z těch, pro které se vzduch uvnitř současné církve stává zřejmě nedýchatečný, je P. Petr Kolář. Uvědomil si to obzvláště živě v souvislosti s případem francouzského biskupa Gaillota, jehož odvolání z úřadu biskupa v Evreux komentuje v AD čísl. 6. Zásah Vatikánu asi zmařil vyhlídky na svěžejší vítr, neboť s Gaillotem ztrácíme podle P. Koláře občerstvující image biskupa, který nepodlehł pokušení ukrývat se za úřad a nestal se (na rozdíl od jiných biskupů) jen nahrávkou oficiálních stanovisek. Gaillotovo chování se stalo nesnesitelné pro ty, kdo usilují o věrnost, pění jim krev a v hloubi duše je zraňuje. Sesazený biskup je pro P. Koláře symptomem snahy nekonvenčních názorů a styků vnést do vztahů mezi křesťany a nekřesťany čerstvost a bezprostřednost, která je vzácným kořením (i u nás). Kolář se domnívá, že se tím cítí poškozena větší část francouzských katolíků, kteří se snaží uchránit církev nebezpečí, že se stane “chráněnou oblastí”, ve které by platila jiná mezilidská pravidla než jinde, takže se bude vzdalovat společnosti, která ji obklopuje.

To, co církev dělá církvi a co začínají oceňovat i ti, kteří stojí mimo ni, je právě fakt, že je chráněnou oblastí, ve které platí jiná mezilidská pravidla než jinde. Toto její poslání být jinou bude tím naléhavější, čím větší bude rozdíl mezi ní a světskou společností. Je třeba dobře rozlišovat, zda se církev vzdaluje společnosti nebo společnost církvi. To, co dnešní společnost ohrožuje v samotné její podstatě, jsou současnou praxí a médií šířená “mezilidská pravidla”, která přestala respektovat neměnitelný a pro všechny lidi platný mravní zákon. Pokud by se jí církev přizpůsobila, zmizela by tím poslední opora řádu, pravdy a spravedlnosti.

Operovat s představami o církvi, kde je třeba respektovat názor pomyslné většiny v duchu voltairovské tolerance, znamená směřovat k její likvidaci. Ostatně onen supertolerantní osvícenec zase tak bezmezně tolerantní nebyl, především ne pokud jde o církev. Zahájil proti ní tažení heslem: “Zničte tu hanebnici!”, které se od té doby systematicky uskutečňuje, a to nikoliv jen vnějším útlakem, ale především implantovanou vnitřní korozí, jejíž součástí jsou i biskupské skandály poslední doby. Spolupracovníkem tohoto likvidačního procesu je každý, kdo buďto záměrně nebo v zaslepenosti přikládá své polínko znevažováním autority, napadáním těch, kteří hlásají Boží slovo, ať přijde vhod či nevhod, a zpochybňováním nedotknutelných principů víry a mravů. Nebrat v úvahu důvody, které pro své rozhodnutí odvolat biskupa z Evreux uvádí Sv. stolec, znevážením autority nesporně je.

G. Leclerc v časopisu “La France catholique” z 27.1.95 napsal: “Podporovat biskupa Gaillota a postup Vatikánu označovat za pobuřující znamená zpochybňovat samé základy církve, znamená být srozuměn s tím, že církev se rozplyne jako v Holandsku, že se prostě vytratí, aby udělala místo sektám... Církev nemůže existovat bez jasných životních zásad, bez hluboké věrnosti k tomu, co přijala, a bez Bohem ustanovené hierarchie, jejíž povinností je tyto životní zásady a tuto věrnost dávat na vědomí a střežit.”

Je to jen a jen gloriola vyprodukovaná sdělovacími prostředky, že sesazený biskup byl jediným ochráncem vyděděnců a chudých. Např. biskup Antonio Bello v Perugii byl zřejmě při vši své nekonvenční a obětavé práci pro vydědence příliš ortodoxní a poslušný, než aby si jej mohla masmédiá všimnout. Bohužel účinnost novinové a televizní propagandy je tak vysoká, že si podmanila i některé francouzské biskupy, kteří ztratili svůj vlastní úsudek a papouškují, co viděli na obrazovce či na stránkách buržoazních listů (Coffy, Thomas, Corbeil). Zatímco biskup Gaillot si svými televizními vystoupeními budoval renomé, tisíce příslušníků Secour Catholique a statisíce věřících bez hubuku a konkrétně pomáhají v křesťanském duchu těm, kteří jsou v nouzi, o práci sester Matky Terezy ani nemluvě. Kdyby tito autoři překonali sami sebe a vypravili se do Medjugorje, mohli by se v komunitě Blahoslavenství na vlastní oči přesvědčit, co se dá dělat v Kristově duchu pro vykořelené vydědence.

Církev se nikterak nestaví zády k těm, kteří právě díky zvráceným “mezilidským pravidlům” se dostali na scesti a na periférii společnosti. Ale jak zdůraznil apoštolský nunciatus

biskup Rauber, jestliže chceme projevit lásku lidem na okraji společnosti, musíme jim také pomáhat, aby pochopili své provinění a mohli být osvobozeni, a ne v jejich postojích falešnými představami ještě utvrzovat.

Není posláním biskupa vytvářet si popularitu u těch, kteří jsou mu svěřeni, a u sdělovacích prostředků tím, že se jim podbízí po svém upraveném evangeliem, tím méně pak tím, že jim nabízí církev, zbavenou hlavy i dogmat a slibuje jim v oblasti morálního života autonomii.

Roger Mouton ve švýcarském listu l'Echo napsal: "Žádný biskup není biskupem sám pro sebe a není jím ani pouze pro určitou část svěřeného lidu. Není biskupem proto, aby šířil své osobní přesvědčení nebo své ideje. Je služebníkem a apoštolem Kristovým. Je biskupem celé církve, jemuž byla svěřena pastýřská péče o místní církev, kterou může vykonávat jen ve spojení s kolegiem biskupů a s nástupcem Petrovým, který je garantem katolické jednoty. Není myslitelné, aby zvěstoval evangelium přibarvené podle svých vlastních představ. Je především služebníkem církevní Communio. Církev, a jenom církev jej k tomu povolala. Proto jeho víra a jeho činy nejsou jeho osobním podnikáním, nýbrž jsou odpovědí na Kristovu výzvu, kterou mu tlumočí církev: Pojď a následuj mne."

Takového hodnocení Gaillotova případu, jaké nám představil P. P. Kolář, bychom se nadáli od bulvárního tisku, a nikoliv od jezuity v magazínu, který vychází s církevním schválením a kterému dělá patřičnou propagaci Katolický týdeník.

Není to ovšem ojedinělá perlička tohoto "křesťanského" magazínu. Do stejné kategorie patří např. Jandourkova výzva ke kritice právě vyšlého Katechismu katolické církve v duchu již před rokem v bulvárním Českém deníku široce citovaného B. Häringa. Buďto tento časopis nedoceňuje to, co vyvolává, anebo příliš brzy odkryl karty. Je to na pováženou právě v souvislosti s krajně vyhocenou situací, v jaké se ocitla církev u našich jižních sousedů a jakou bychom neradi prožívali v naší zemi. Pokud to naši místní církvi nevadí a budeme si pomalu, ale vytrvale takovými "dávkami" v katolickém tisku podřezávat větev, můžeme se dočkat zanedlouho překvapivých čerstvostí a bezprostředností.

Lubomír Štula

Sv. Jan Sarkander "Nedořešená kauza"?

Postava sv. Jana Sarkandera stále nedopřává určitým lidem klidu. Zdá se, že mezi ně patří i Odilo I. Štampach, který v článku Posel pokoje a lásky v Perspektivách 5 KT vyjádřil určitou nejistotu týkající se tohoto světce. Cituje sice projevy Sv. otce, odvolává se na jeho autoritu ve věci ekumenického dialogu, avšak dosti nejasně vyznívá věta: "realisté počítají s tím, že Roma locuta, causa finita", zvláště v kontrastu s tvrzením "některé otázky kolem sv. Jana Sarkandera nejsou dořešeny". Tento postoj je u fundamentálního teologa zarážející. Kanonizace světce je v katolické Církvi pokládána za konečné rozhodnutí neomylného učitelského úřadu, které je třeba přijmout "církevní vírou". Tak je to i vyjádřeno v kanonizační formulaci: "po dlouhém uvažování a častém vzývání Boží pomoci, po vyslechnutí mínění mnoha bratří z biskupského sboru, prohlašujeme s konečnou platností svatými... a zapisujeme je do seznamu svatých. Ustanovujeme, aby spolu s ostatními svatými byli v celé Církvi zbožně uctíváni. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého."

Co tedy není vyřešeno? "Nelze prokázat ani vyvrátit... nejsou důkazy" přešlapuje autor. Svou úvahu rozvíjí dál připomínkou o dvou životech historické osobnosti, o životě pozemském a "v legendách". "Přínejmenším Sarkanderův druhý život je na pováženou," povzdychne si. "Přínejmenším?" - tedy snad i ten první je "na pováženou"? Snad by autorovy pochybnosti rozptýlila zevrubně četba důkladných, od legend oproštěných studií Bohumila Zlámala, Jaroslava Němce a Zdeňka Charouze, které realisticky ukazují zranění světcovy osobnosti až k mučednické smrti.

Na postavě sv. Jana Sarkandera, "patrona Moravy a Slezska", jak vyhlásil papež při mši svaté ve Skoczově, je právě sympatická jeho naprostá "nelegendárnost". Vidíme před sebou člověka, který zpočátku i tápal, než našel své povolání; nevyhledával mučednictví, nenutil se do

hrdinské pózy, odešel zcela nepateticky ze světa. Kde jsou zde legendy?

To, co je pro Sarkandrovu svatost rozhodující, je právě jeho mučednická smrt. V jejím světle bledne všechno to, co by se mu domněle nebo fakticky mohlo vyčítat za jeho pohnutého života. Čím méně by se podobal světcům za svého života, tím více si zaslouží obdivu a úcty za ty poslední týdny svého života, a tím více musíme děkovat Bohu za milosti, které udělil v jeho dlouhém a bolestném umírání jemu a skrze něho i nám.

Nejvíce zaráží nepřívětivá zmínka o bule papeže Pia IX. o jeho blahorečení z roku 1859, v které je bl. Jan Sarkander oceněn jako bojovník proti “údajným” protestantským bludům.

Nezachází autor příliš daleko? Mýlila se tedy Církev na tridentském koncilu, když tyto nauky jakožto bludy odmítla: jedná-li se totiž pouze o “údajné” bludy, pak se tedy nejedná o žádné bludy a protestantské nauky jsou tedy zcela správné, pak se tedy nemýlil jen Jan Sarkander, který proti nim vystupoval, Pius IX., ale i Církev ve svých dogmatech.

Není jistě ekumenicky taktní předhazovat odloučeným bratřím “bludy”. Spíše je potřebné hledat cesty k porozumění a studovat příčiny, které k vytvoření těchto nauk vedly. Proto nebudeme dnes užívat poněkud tvrdého slova “bludy”, abychom jej nemuseli změkčovat zcela nevhodným adjektivem “údajný”.

Křivdili bychom však autorovi, kdybychom mu podsouvali, že Sarkandera neuznává jako svatého. V předposledním odstavci, kde se hovoří o přímlově světců ve věci ekumenických snah praví: “počítáme-li k nim i Sarkandera (proč to -li?), je nám snad dovoleno zauvažovat, že sjednocení, za které se jistě za života modlil, totiž návrat zbloudilých do katolické církve, není totéž jako ekumenický dialog. V nebeské slávě se ale jistě přimlouvá podle “plnějšiho poznání” - tedy poznání profesora Štampacha. Vnucuje se ovšem otázka, proč podle tohoto “plnějšiho poznání” se Pán při velekněžské modlitbě modlil “aby jedno byli” místo “aby spolu vedli dialog”?

Snad se autor takovými úvahami snaží “omezit dopad sarkanderovské kauzy na vzájemné vztahy”. Jenže tato “kauza” již je svatořečením - pro nás katolíky - ukončena. Zde je nutno připomenout, že “kauzu” v negativním slova smyslu z této záležitosti učinili právě - bohužel - odloučení bratři. Svatořečení sv. Jana Sarkandera je oslavením hrdinského kněze, je vnitřní záležitostí katolické církve a nebylo zaměřeno proti nikomu. Nemělo žádný apologický a konfesní ráz. Tento aspekt celé záležitosti teprve dodaly nevhodné protesty představitelů evangelických církví.

Snad autor zmíněného článku ani nechtěl vytvořit dojem, který se z celkového znění bohužel vnucuje: totiž že návštěva Sv. otce v Olomouci, vedle všech kladů, jimiž se vyznačuje, je přece jen zastíněna jakousi “necitlivostí”, totiž “sarkanderovskou kauzou”.

Musíme si však uvědomit, že tato “kauza” není sama o sobě příčinou, která způsobila zhoršení ekumenických vztahů. Byla něčím jako zatěžkávací zkouška či diagnostická sonda, jež odhalila bolavé body, které se neprojevovaly, pokud nebyly vystaveny zátěži. Ale není nijak těžké představit si i opačnou situaci. Právě nad hrobem živě připomínané oběti náboženské nesnášenlivosti si takřka po třech stech letech mohly obě strany podat ruku. Jestliže se to nestalo dnes, může se to stát zítra, když se opět prokázalo, že k takovému lidskému porozumění nestačí jen vzájemné diplomatické ústupky, nýbrž jedině láska jakožto dar Boží milosti. K jejímu vyprošení máme nového přímlovce, který není produktem naší umíněnosti, tím méně pak schválnosti. Je Božím darem, který nám Bůh dává a potvrzuje právě nyní, aby nám na jeho přímlovu a pro jeho oběť dal i dar další, rozhodující.

Francouzové mají svého svatého faráře arského, Jana Vianneye, a jsou na něj hrdí. My máme svatého faráře holešovského - máme se snad za něj stydět?

Občas se stane, že katolík v naší zemi zaslechne větu “upálili jste nám Mistra Jana Husa”. Žádný strach - my říkat nebudeme “umučili jste nám...” Tak dětinšší nejsme. Historismus má

pozitivní význam jako inspirace, kterou poskytují mravně velké osobnosti, ať už tehdy patřily do kteréhokoliv tábora. A mezi ně patří bezesporu i sv. Jan Sarkander.

Máme se, abychom byli “ekumenicky citliví”, vzdát úcty k našim světcům? Vždyť i bratři evangelíci ctí své duchovní předky, z nichž - aspoň někteří - nebyli zrovna katolíkům naklonění. My bychom pokládali skutečně za “ekumenickou necitlivost”, kdybychom je chtěli v této věci omezovat. Nemůžeme snad oplátkou očekávat podobnou citlivost od nich?

P. Beneš

Švédsko - sociální ráj?

Systém předškolní péče a socialistické zřízení ve Švédsku.

Politika sociálních demokratů v praxi.

Ve švédském právu slovo “rodina” už neexistuje. Existuje jako “domácnost” a domácnost mohou být dvě ženy žijící společně nebo dva homosexuálové žijící společně, kteří mohou i adoptovat děti. Rodičovská práva nejsou zakotvena ani v ústavě. Velmi málo lidí si však uvědomuje problematičnost legislativy, protože hlavním problémem je ekonomika rodiny. Ze 4,3 milionu jich 1,4 milionu žije pod hranicí chudoby. Aby muž uživil dvě děti a ženu, která pracuje doma, musí mít roční příjem 150 tisíc švédských korun. Průměrný plat dělníka je 100 tisíc. Proto většina rodin potřebuje podporu od státu. Aby stát dal podporu, oba rodiče musí být zaměstnaní a děti musí navštěvovat nějaké kolektivní zařízení. Pokud dostanou rodiče podporu od státu, nemohou si zvolit soukromou školku, ani školku náležející církvi nebo jiné soukromé iniciativě. Soukromé iniciativy jsou manipulovány a mizejí. Důvod je velice prozaický, vláda podporuje jen ty školky, které fungují nejméně 5 hodin denně. Dítě můžete dát do kolektivního zařízení v šesti měsících a nechat ho tam chodit do začátku školní docházky, tzn. do 6 nebo 7 let. Děti jsou ve školce od 7 nebo 8 hodin ráno a musíte je tam nechat celou dobu, nesmíte je vyzvednout v poledne. Proč je tak důležité, aby děti navštěvovaly kolektivní zařízení, když většina žen by chtěla zůstat doma a školky stojí vládu celé jmění? Zde bychom snad mohli citovat Lenina: “Dejte mi první léta života dítěte a toto dítě bude navždy moje.”

Sociální demokraté mají většinu ve vládě, a proto chtějí dosáhnout toho, aby každé švédské dítě od 3 let muselo navštěvovat kolektivní zařízení. Podle dvou metodických příruček, se kterými ve školce pracují a které vydalo švédské ministerstvo sociálních věcí, doporučuje se, aby děti ve školce slavily tyto svátky: Leninovy narozeniny, den osvobození Kuby a Angoly. Není tam nic o vánocích, ani o velikonocích. Ministr sociálních věcí na otázku, proč je dobré slavit narozeniny Lenina, odpověděl: “Lenin byl tak dobrý člověk a udělal tolik dobrého pro lidi na celém světě, že je naprosto přirozené, aby ho oslavovaly děti ve švédských školkách.”

Dětem je dále v příručce doporučováno, aby přesvědčily své rodiče, že je dobré nakupovat jen v družstevních obchodech. Je zde kapitola, kde se doporučuje, aby si děti půjčily od personálu ve školce fotoaparát a doma vyfotografovaly spíže, mrazničky a ledničky. Personál vyvolá snímky, děti si sednou do kroužku a diskutuje se o tom, jak je strašné, že některé matky nakupují v nevhodných obchodech.

Pro děti se tisknou i pornografické knihy. Jsou zamýšleny pro výchovu dětí ve školkách. Obrázky jsou velmi srozumitelné, takže nemusíte ani rozumět textu pod nimi. Brožura se jmenuje: “Jak se dělají děti?” V knížce pro děti od věku 3-6 let jsou zde zobrazení lidé při sexuálním styku v různých pozicích. Tyto brožury se posílají zdarma do všech školek a ve většině školek se používají. Některé země Evropy jsou po vzoru švédské cesty, protože jsou přesvědčeny, že Švédsko je ráj. Nikdy však neviděli i druhou stranu mince. Statistiky týkající se manželství: V roce 1984 bylo uzavřeno 77 000 manželství, z toho se jich 20 000 rozvedlo. Jeden z důvodů, proč se lidé rozvádějí, je, aby spolu mohli žít. Stát podporuje víc rozvedené než vdané a ženaté. To je také důvod, proč lidé nevstupují do manželství: dostávají víc peněz. Ženy, které zůstávají doma, nedostávají od státu vůbec nic, ani podporu, ani důchod. Když onemocní, mohou denně dostat 8 korun, za to si nekoupí zhora nic. Všechna práva a výhody se dávají těm, kteří

pracují mimo domov. Žena, která se rozhodne zůstat s dítětem doma, je vystavena neuvěřitelnému tlaku. Je víceméně považována za “neužitečného idiota”, který odepírá svým dětem právo na tu “nejlepší výchovu a vzdělání”. Rodiče nemají možnost mluvit do toho, co jejich dítě uvidí v kině nebo na koncertě, kam se školkou často chodí. Školky jsou především používány jako politický nástroj.

Každé páté dítě ve Švédsku trpí psychickými poruchami a každé čtvrté úzkostnými stavy a strachem. Důvody? Zvyšující se počet pracujících žen, rozvody, stěhování z venkova do velkých měst. Jistý profesor z Ústavu pro výzkum stresu poukazuje na to, že každé třetí dítě, které projde povinnou lékařskou prohlídkou ve čtyřech letech, trpí psychickými poruchami. Ročně spáchá sebevraždu více než 100 dětí. Je to stejný počet jako v Německu, které má 56 milionů obyvatel (Švédsko má 8 milionů). Malé děti trpí žaludečními vředy, v útlém věku berou drogy a pijí alkohol. Stále větší počet dětí opouští po devíti letech školu, aniž by uměly číst a psát. Učitelé si stěžují, že musí děti učit nejzákladnějším věcem, jako je zapnout si košili, zavázat si boty nebo používat vidličku a nůž. Násilí ve školkách je jedním z velkých problémů. Děti tráví svůj volný čas převážně sledováním videa. To je nejsnadnější způsob pro mnoho rodičů, jak vyřešit hlídání dětí. Autorka dále říká: “Když se staráme o děti mimo domov, říká se tomu práce, když je vychováváme doma, říká se tomu zábava. Jedna věc je jistá, pokud budeme nazývat výchovu vlastních dětí zábavou, společnost přestane existovat. Všechno se změní ve velkou továrnu; děti se budou rodit a ukládat do dětských kolektivních zařízení, aby byly vychovávány “správným způsobem”, dospělí budou pracovat, aby daněmi zaplatili školky, a staří lidé se dají do domova důchodců a pak by měli být tak hodní a co nejdříve umřít. Nepřekonali jsme už Orwellův román “1984”?”

To jsou některé problémy, které nám způsobil sociálními demokraty vedený socialistický stát, a to je celkový obraz společnosti bez rodiny. Při své návštěvě ve Švédsku Matka Tereza řekla, že jí je lidí u nás líto, protože druh chudoby, který zde našla, v Kalkatě není. Švédsko trpí nedostatkem lásky a úcty. A to je skutečná bída. Jsme zodpovědny za to, abychom našim dětem dali šťastné dětství, v němž by se naučily morálnímu kodexu. Dítě, které nedostane od začátku lásku, péči a čas, se stane sobcem a bude ve společnosti fungovat jako stroj. Naším nejdůležitějším úkolem je obnova rodiny.”

V závěru autorka varuje: “Nenásledujte příklad švédského ráje, protože to žádný ráj není.” (Zkrácená obsah článku Katariny Runskeové, předsedkyně Švédské nadace pro rodinnou kampaň)

Přel. Ivana Davidová

Pozn.: V poslední době koketujeme s přejímáním švédských zkušeností při vypracovávání metodických materiálů pro tak kontroverzní sexuální výchovu v našich školách.

Připomeňme si výrok RNDr. Karola Pastora, CSc z roku 1989: “Stručně řečeno, švédská rodina se rozpadá. Z tohoto hlediska výsledky švédského experimentu je možné hodnotit jako katastrofu. Jestliže zavádění švédské metody před 20 lety bylo možné pokládat za omyl, zavádět ji u nás dnes by byl zločin.”

Katarina Runskeová

Církevní aktuality

Prezident Clinton jmenoval dr. Henry Fostera hlavním americkým “úředním lékařem”. Jeho hlavním úkolem je vést boj proti těhotenství nezletilých, kterých v USA ustavičně přibývá. Konstatuje se, že vůbec nepomáhá školní osvěta, tabletky ani další ochranné prostředky.

Americká biskupská konference již před lety poukazovala na to, že USA mají celosvětový primát v těhotenství školaček. Její výzva, aby se začalo s výchovou k uvědomělé předmanželské zdrženlivosti, byla odmítnuta jak sdělovacími prostředky, tak odpovědnými politiky jako nerealistická a nečasová.

SKW

Kardinál Cahal Daly z Westminsteru se zamýšlel nad příčinou rapidního poklesu počtu věřících, kteří ještě přistupují ke svátosti smíření. Mnoho lidí se domnívá, že nemají, z čeho by se zpovídali, ale odhalují před kartáčkami a často i před jinými lidmi intimnosti ze svého života, které se stydí přiznávat ve zpovědnici. Prokazují tak, že potřeba člověka vyznávat se ze svých vin, je člověku hluboce vlastní. Vytrácí se však víra v Boha, v Ježíše Krista, s nímž se lidé mohou setkávat ve svátosti smíření, a tu nalézat skutečný vnitřní mír a odpuštění.

Alidas Brazauskas, dřívější přední lotyšský komunistický funkcionář, je nyní praktikujícím katolíkem. Jako angažovaný křesťan se bývalý prezident pravidelně účastní mše sv., aby prosil Boha o milost a o pomoc pro náročný výkon svého úřadu. V prvních svobodných volbách jej porazil nacionalista Laundbergis.

Prof. dr. Nowak z Katolické univerzity v Lublinu kritizoval postoj mnohých současných teologů. Tito teologové a současná kultura stále více pomíjejí posvátný charakter církve jako těla Kristova a identifikují ji s politikou, penězi a skandály. Dochází k tragickému oddělování Krista a církve.

Kristus oddělený od církve přestává být Kristem víry a církev se bez Krista stává nositelkou mrtvých ideologií.

Kristus bez církve je pouze prorokem politické svobody a církev bez Krista je neužitečnou institucí s přežitkem dogmat, svátostí a hierarchických struktur. K nim se přidávají jiní, kteří hlásají, že Kristus se vtěluje v jakémkoliv náboženství, a proto je současná církev při uskutečnění Božího království zbytečná.

Švýcarský katolický týdeník označuje za falešné učitele významné teology jako jsou Heinz Küng, Herbert Haag, Norbert Greinacher, Edward Schillebeeckx, Leonardo Boff, Charles Curran, Bernhard Häring a Franz Böckle.

Již v r. 1978 kritizoval velmi ostře Hans Urs von Balthasar teologickou fakultu v Luzernu za bludné nauky, ale od té doby se situace spíše zhoršila. Na fakultě studuje v současnosti 222 studentů, z toho 85 žen, ale takřka žádný kněz. Situaci v diecézi Basilej, která byla kdysi příkladná svou horlivostí, označuje týdeník za katastrofální. Zvláště smrtelné rány zasazují církví právě sebevědomí a jakékoliv kázně zbavení renomovaní teologové ve svých vystoupeních ve sdělovacích prostředcích.

O mariánské úctě

Apoštolská exhorta “Marialis cultus” papeže Pavla VI.

18. část

Je to jistě moudrý a jasný zákon; jeho praktické provedení se však nezdá snadné, zvláště když jde o kult Panny Marie, který je ve svých formách neobyčejně pestrý. Tento zákon vyžaduje od představených místních církví úsilí, pastýřskou moudrost a vytrvalost a od věřících ochotu přijmout směrnice a návrhy, které vyplývají sice z vlastní povahy křesťanského kultu, avšak někdy vedou ke změně zastaralých zvyků, které pravou povahu kultu poněkud zastíňovaly.

V této souvislosti se zmíníme o dvou vnitřních postojích, které by mohly překážet uskutečnění směrnic druhého vatikánského koncilu. Je to předně postoj některých duchovních pastýřů, kteří zásadně odmítají jakékoliv pobožnosti - i ty, které učitelský úřad církve ve správných formách doporučuje; zavrhnou je a vytvářejí tak prázdno, které nemají čím vyplnit. Ti naprosto zapomínají, že koncil nenařídil, aby se pobožnosti odstranily, ale aby se shodovaly s liturgií.

Jiní zase nezachovávají zdravé liturgické a pastorální zásady a mísí hybridně pobožnosti s liturgickými obřady. Někdy vplétají i do eucharistické oběti části novén nebo jiných pobožností, takže vzniká nebezpečí, že památka Páně nebude při shromáždění křesťanské obce vrcholným okamžikem, nýbrž jen vhodnou příležitostí pro vykonávání lidových pobožností. Těm, kdo tak jednají, chceme připomenout zásadu koncilu, podle níž se lidové pobožnosti mají uvádět v

soulad s liturgií, nemají se s ní však slučovat. Moudrá pastorální činnost dovede rozlišovat a objasnit vlastní povahu liturgických úkonů i schvalovat a udržovat lidové pobožnosti a přizpůsobovat je potřebám jednotlivých skupin a učinit z nich pomůcky posvátné liturgie.

32. Protože mariánský kult má církevní ráz, zračí se v něm zájmy a starosti církve, mezi nimiž stojí v dnešní době v popředí úsilí o znovusjednocení křesťanů. Mariánská zbožnost je si proto vědoma snah a cílů ekumenického hnutí, a to z různých důvodů.

Katoličtí věřící jsou v tomto ohledu předně zajedno s bratřími pravoslavných církví, u nichž se mariánská úcta projevuje formami plnými poetického vzletu a dogmatické hloubky, protože uctívají se zvláštní láskou Bohorodičku a nazývají ji Nadějí křesťanů⁹⁴. Souhlasí dále s anglikány, jejichž význační teologové už dávno objasnili pevný základ mariánské úcty v Písmu svatém, a jejichž moderní teologové zdůrazňují především důležité místo, které Maria zaujímá v křesťanském životě. A souhlasí také s bratřími reformovaných církví, u nichž je silně vyvinuta láska k Písmu svatému, když oslavují Boha slovy Panny (Lk 1,46-55).

***

Poznámky: 94 Viz *Officium magni canonis paracletici*, *Magnum Orogion*, Athenis 1963, str. 558; na různých místech v liturgických kánonech a troparech: viz Sofronio Eustradiadou, *Theotokarion*, Chennevieres-sur Marne 1931, str. 9,19.

(vložená příloha)

Jan Pavel II.

Evangelium vitae (str. 7-12)

horizontu jakýsi prométeovský postoj člověka, který se tak oddává klamu, že může být pánem nad životem a smrtí, že o nich rozhoduje, ale ve skutečnosti je přemožen a rozdrcen smrtí, která je nenávratně zbavena jakékoliv perspektivy, smyslu a veškeré naděje. S tragickým projevem toho všeho se setkáváme v utajované a zákeřně nebo veřejně prováděné eutanázii, která je někde dokonce uzákoněná. To se ospravedlňuje jednak domnělým soucitem s bolestmi pacienta, jednak utilitaristickým důvodem, aby se totiž vyloučily neproduktivní výdaje, které jsou pro společnost zátěží.

Tak se navrhuje odstraňování novorozeňat s vrozenými vadami, tělesně a duševně těžce postižených, osob starých a nemohoucích, a nemocných, jejichž život se chýlí ke konci. Ani tváří v tvář jiným záludným a neméně těžkým a skutečným formám eutanázie nesmíme mlčet. K těm by například mohlo docházet, kdyby se orgány pro transplantace z důvodu, aby byly snáze aplikovatelné, odebíraly, aniž by se respektovala objektivní a přiměřená kritéria pro potvrzení, že dárce je skutečně mrtev.

16. Jiným současným fenoménem, s nímž jsou velmi často spojena ohrožení a útoky na život, je aspekt demografický. Vynořuje se v různých částech světa různým způsobem: v bohatých a rozvinutých zemích konstatujeme znepokojující pokles porodnosti či dokonce vymírání; naproti tomu chudé země vykazují všeobecně vysoký nárůst obyvatelstva, což je s ohledem na nedostatečný nebo dokonce regresivní hospodářský a sociální rozvoj vývoje těžko únosné. Tváří v tvář přelidnění chudých zemí chybí na mezinárodní úrovni globální zásahy - seriózní rodinná a sociální politika, programy kulturního rozvoje a spravedlnost ve sféře výroby a rozdělování zdrojů - zatímco se pokračuje v uplatňování antinatalní politiky.

Antikoncepce, sterilizace a umělý potrat musí být jistě počítány mezi příčiny, které přispěly ke stavu silného snížení porodnosti a podstatně jej ovlivnily. Pokušení uchylovat se ke stejným metodám a útokům proti životu i v situacích "demografické exploze" může být nasnadě.

Starověký faraón, pro kterého byla přítomnost synů Izraele a jejich rostoucí počet jako tíživý sen, podrobil je všem formám útlaku a přikázal, aby byl utracen každý mužský novorozenec židovských žen (srv. Ex 1,7-22). Stejně si počíná nemalý počet mocných tohoto světa.

I pro ně je současný demografický vývoj něco jako můra a obávají se, že plodnější a chudší národy jsou hrozbou pro blahobyt a bezpečnost jejich zemí. A proto místo toho, aby chtěli čelit a rozřešit tyto tíživé problémy při plném respektování důstojnosti jednotlivců a rodin a nezadatelného práva na život pro každého člověka, dávají přednost tomu, že podporují a prosazují jakýmkoliv prostředky hromadné plánování porodů. I samotnou hospodářskou pomoc, kterou by byli ochotni poskytnout, nespravedlivě podmiňují přijetím politiky zaměřené na drastické omezení porodnosti.

17. Současné lidstvo nám skýtá opravdu alarmující podívanou, myslíme-li nejen na různé oblasti, odkud pocházejí různé útoky na život, nýbrž i na jejich zvláštní číselný poměr, jakož i na mnohostrannou a mocnou podporu, která je jim poskytována rozsáhlým společenským souhlasem, často také legalizací a zapojením části zdravotního personálu.

Jak jsem musel s veškerým důrazem prohlásit v Denveru u příležitosti 8. světového dne mládeže, "hrozeb proti životu s časem neubývá. Ba naopak, nabývají stále většího rozsahu. Nejde jen o hrozby pocházející zvnějšku, od přírodních živlů nebo od "Kainů", kteří zabíjejí "Ábely"; ne, jde o hrozby plánované vědeckým způsobem a systematicky. Dvacáté století bude považováno za dobu mohutných útoků na život, nekončících sérií válek a trvalého masakrování nevinných lidských životů. Falešní proroci a falešní učitelé zaznamenali největší možný úspěch".¹⁵ Nehledě na úmysly, které mohou být rozličné a snad i nabývat svůdné formy, ba dokonce i jména solidarity, jsme ve skutečnosti přímými svědky objektivního "spiknutí proti životu", do kterého jsou zapojeny i mezinárodní instituce, horlivě povzbuzující a plánující doslova kampaně na šíření antikoncepce, sterilizace a umělého potratu. Konečně nelze popírat, že hromadné sdělovací prostředky jsou často komplici tohoto spiknutí, neboť ve veřejném mínění prosazují hodnověrnost té kultury, která propaguje používání antikoncepce, sterilizace a umělého potratu i samu eutanázii jako znamení pokroku a výdobytek svobody, a za nepřátele svobody a pokroku označuje ty, kteří svým postojem jsou bezvýhradnými zastánci života.

"Cožpak jsem strážcem svého bratra?" (Gen 4,9): zvrácený názor na svobodu.

18. Vylíčené panoráma vyžaduje, aby bylo nejen poznáno ve svých projevech smrti, které je charakterizují, nýbrž i v mnohostranných příčinách, které je určují. Zdá se, že otázka Hospodina: "Cos to učinil?" (Gen 4,10) je jako výzva Kainovi, aby překročil hmotnou stránku svého vražedného činu a aby postihl veškerou tíži motivů, jež jsou jeho kořenem, a důsledků, jež z něho vyplývají.

Rozhodnutí proti životu vznikají někdy z tíživých nebo přímo dramatických situací hlubokého utrpení, samoty, naprosté hospodářské bezvýchodnosti, deprese a strachu z budoucnosti. Takové okolnosti mohou také snížit subjektivní odpovědnost a z toho plynoucí vinu těch, kteří učiní tato sama o sobě zločinná rozhodnutí. Nicméně dnes jde problém mnohem dále, než jen k nezbytnému konstatování těchto osobních situací. Odráží se také na kulturní, sociální a politické úrovni, kde ukazuje svůj nejpodvratnější a nejscestnější aspekt, totiž stále více se rozmáhající tendenci vysvětlovat zmíněné zločiny proti životu jako legitimní projevy individuální svobody, které je nutno uzнат a chránit jako skutečná vlastní práva.

Tímto způsobem dospívá dlouhý historický proces k tragickému zvratu. Po tom, co se objevila idea "lidských práv" jakožto práv, která jsou vlastní každému jednotlivci a předcházejí jakoukoliv ústavu a státní zákonodárství, vznikl dnes překvapující rozpor: právě v době, kdy se slavnostně prohlašují nezadatelná lidská práva a veřejně se potvrzuje hodnota a života, je totéž právo na život prakticky popíráno a pošlapáváno, a to zvláště v těch nejpříznačnějších chvílích lidské existence, jako je zrození a umírání.

Na jedné straně ujišťují různá prohlášení lidských práv a rozličné iniciativy, které se jimi inspirují, že se prosazuje na světové úrovni mravní citlivost, která je mnohem vnímavější pro uznání hodnoty a důstojnosti každé lidské bytosti jako takové bez rozdílu rasy, národnosti, náboženství, politického názoru, společenského stavu.

Na druhé straně se bohužel staví proti těmto vznešeným prohlášením jejich faktické a

tragické popření. To je ještě víc zarážející, ba skandální právě proto, že k tomu dochází ve společnosti, která činí z prosazování a obrany lidských práv svůj hlavní cíl a zároveň se tím chlubí. Jak uvést v soulad tato opakovaná vyhlášení zásad se stále častější a rozšířenější legalizací útoků proti lidskému životu? Jak se dají sloučit tato prohlášení s odmítáním nejslabších, nejpotřebnějších, starých a sotva počatých? Tyto útoky jdou přímo proti respektování života a představují frontální ohrožení celé kultury lidských práv. Je to hrozba, která konec konců je s to dát v sázku sám význam demokratického soužití: naše města se vystavují nebezpečí, že se z míst společného soužití stanou společnostmi vyhoštěných, odsunutých nebo utiskovaných. Když se pak pohled rozšíří na světový horizont, jak nemyslet na to, že samo potvrzení práv osob a národů, k němuž dochází za velkého mezinárodního souhlasu, se omezuje na neplodný řečnický výkon, jestliže se nestrhně maska sobectví bohatých zemí, které uzavírají chudým zemím přístup k rozvoji, nebo jej podmiňují absurdními zákazy plození, a tak stavějí proti sobě rozvoj a člověka? Není snad nutné uvést v pochybnost samy hospodářské modely, které státy často používají také pro nátlaková opatření a podmínky mezinárodního rázu, které pak plodí a živí situace nespravedlnosti a násilí, v nichž je lidský život celých národů ponižován a pošlapáván?

19. Kde jsou kořeny tak paradoxního rozporu? Můžeme je zjistit v celkovém kulturním a mravním hodnotovém systému počínaje onou mentalitou, která vyhocením, ba dokonce deformací pojmu subjektivitu uznává za nositele práv jen toho, kdo vystupuje nebo začíná vystupovat zcela nezávisle a opouští podmínky úplné závislosti na druhých. Jak se dá sloučit tento názor s vynášením člověka jako “bytosti, s níž nelze disponovat”? Teorie lidských práv spočívá na úvaze o skutečnosti, že člověk na rozdíl od živočichů a věcí nemůže být podroben ničím nadvládě. Je třeba poukázat také na onu logiku, která má sklon k tomu, že ztotožňovala osobní důstojnost se schopností verbální komunikace, která je zřetelná a v každém případě prokazatelná. Je jasné, že za takových předpokladů není ve světě místo pro toho, kdo jako ještě nenarozený nebo umírající je podle své tělesné konstituce slabý subjekt, a jak se zdá, vydán na milost i nemilost jiným osobám a na nich radikálně závislý a s nímž je možné komunikovat jen němou řečí hlubokého citového soužití. Tím se stává síla měřítkem volby a jednání v mezilidských vztazích a ve společenském soužití. Avšak to je pravý opak toho, co historicky chtěl potvrdit právní stát jako společenství, v němž na místo práva silnějšího nastupuje “síla pravdy”.

Na jiné úrovni kořeny rozporu mezi slavnostními proklamacemi lidských práv a jejich tragickým popíráním v praxi vycházejí z pojetí svobody, které vyvyšuje a absolutizuje jednotlivce, ale nevede ho k solidaritě, k dokonalé vstřícnosti a ke službě druhému. I když je pravda, že odstranění života, který se rodí nebo který se chýlí ke konci, má někdy nádech altruismu a lidského soucitu, nelze popřít, že taková kultura smrti ve svém celku otevírá cestu zcela individualistickému pojetí svobody, která je konec konců svobodou “silnějších” proti slabým, kteří jsou určeni k tomu, aby podlehlí.

Právě v tomto smyslu lze vysvětlovat Kainovu odpověď na otázku Hospodina “Kde je tvůj bratr Ábel?": “Nevím. Cožpak jsem strážcem svého bratra?” (Gen 4,9). Ano, každý člověk je “strážcem svého bratra”, protože Bůh svěřuje člověka člověku. A také kvůli tomu, že mu ho svěřil, dává Bůh každému člověku svobodu, která má zásadní dimenzi vztahu. Je velkým Božím darem, je-li postavena do služeb lidské osobnosti a jejího uskutečnění tím, že dáváme sami sebe a přijímáme toho druhého; je-li však svoboda individualisticky zabsolutněna, vyprázdňuje se její původní obsah a odporuje svému poslání a důstojnosti.

Je nutno zdůraznit ještě jeden mnohem hlubší aspekt: svoboda popírá samu sebe, sama se ničím a chystá se likvidovat druhého, jakmile neuznává a již nerespektuje své základní spojení s pravdou. Kdykoliv se svoboda chce vymanit z jakékoliv tradice a autority a uzavírá se dokonce i podstatným samozřejmostem objektivní a společné pravdy, které jsou základem osobního i sociálního života, přestává člověk brát jako jediný a nesporný opěrný bod pro svá rozhodnutí

pravdu o dobru a zlu, ale řídí se svým subjektivním a proměnlivým názorem nebo dokonce svým sobeckým zájmem a svou libovůlí.

20. V takovém pojetí svobody je společenské soužití hluboce deformováno. Je-li rozvoj vlastního “já” chápán v pojmech absolutní nezávislosti, nevyhnutně dochází k popření druhého, který je považován za nepřítele, proti němuž je nutno se bránit.

Tímto způsobem se společnost stává souhrnem jednotlivců postavených vedle sebe, ale bez vzájemných svazků; každý se chce prosadit nezávisle na druhém, ba chce dosáhnout toho, aby jeho zájmy měly přednost. Pochopitelně, při obdobných nárocích toho druhého jsme nuceni se omezit a hledat nějaký způsob kompromisu, pokud chceme, aby společnost každému zaručila maximální možnou svobodu. Ovšem ztrácí se jakýkoliv vztah ke společným hodnotám a k absolutní pravdě platné pro všechny: společenský život vstupuje na tekuté písky naprostého relativismu. Zde pak všechno závisí na domluvě, o všem je možno jednat: třeba i o nejprvnějším ze všech základních práv, totiž o právu na život.

K tomu také dochází, a to přímo ve státně-politické oblasti: původní, nezadatelné právo na život je zpochybňováno nebo popíráno na základě hlasování v parlamentu nebo podle vůle části - třeba i většiny - obyvatelstva.

Je to zhoubný důsledek relativismu, který suverénně nabývá vrchu: “právo” přestává být právem, protože už není zakotveno v nedotknutelné důstojnosti člověka, ale je podrobeno vůli silnějšího. Tímto způsobem kráčí demokracie navzdory svým pravidlům v podstatě cestou totalitarismu. Stát už není “společným domem”, kde mohou žít všichni podle principů zásadní rovnosti, ale mění se v tyranický stát, který si dělá nárok na to, že může volně nakládat s životem nejslabších a bezbranných, od ještě nenarozeného dítěte ke starému člověku, a to ve jménu veřejného blaha - jež ve skutečnosti není ničím jiným, leč zájmem hrstky lidí.

Všechno probíhá zdánlivě při plném respektování zákonnosti, alespoň když byly podle tak zvaných demokratických pravidel odhlasovány zákony, které dovolují umělý potrat anebo eutanázii. Ve skutečnosti stojíme bohužel před tragickým zdáním zákonnosti a demokratický ideál, který je takovým jen tehdy, když uznává a chrání důstojnost každé lidské osoby, je zrazován v samých svých základech: “Jak je možné ještě mluvit o důstojnosti každé lidské osoby, když se připouští, aby se zabíjely ty nejslabší a nejnevinnější? Ve jménu jaké spravedlnosti se provádí svrchovaně nespravedlivá diskriminace mezi osobami tím, že se o některých prohlásí, že jsou hodny toho, aby byly hájeny, zatímco jiným je tato důstojnost upírána?”¹⁶ Když nastávají takové poměry, pak už byly uvedeny do pohybu ony síly, které vedou k rozpadu autentického lidského soužití a k rozkladu samotného státního zřízení.

Požadovat právo na umělý potrat, na zabíjení dětí, na eutanázii a uzákonit je, to znamená přikládat lidské svobodě zvrácený a zločinný význam: totiž absolutní moc nad druhými a proti druhým. To však je smrt pravé svobody: “Amen, amen, pravím vám, každý, kdo páchá hřích, je otrokem hříchu” (Jan 8,34).

“Budu se musit skrývat před tvou tváří” (Gen 4,14):
zatemnění smyslu pro Boha a pro člověka.

21. Při hledání nejhlubších kořenů boje mezi “kulturou života” a “kulturou smrti” se nelze zastavit u zmíněné zvrácené představy o svobodě. Musíme dojít až k srdci dramatu, které prožívá současný člověk: k zatemnění smyslu pro Boha a pro člověka, jež je typické pro sociální a kulturní prostředí ovládané sekularismem, který svými vše pronikajícími chapadly někdy podrobuje zkoušce i sama křesťanská společenství. Kdo se dá nakazit touto atmosférou, dostane se snadno do víru úděsného začarovaného kruhu; ztratí-li smysl pro Boha, brzo se ztrácí i smysl pro člověka, pro jeho důstojnost a pro jeho život; systematické porušování mravního zákona, zvláště pokud se týká respektování lidského života a jeho důstojnosti, působí pak postupné zatemňování schopnosti vnímat oživující a spásnou přítomnost Boha.

A ještě jednou se můžeme vrátit k vyprávění o zabití Ábela jeho bratrem. Když ho

Hospodin proklel, Kain se k němu obrací slovy: “Můj zločin je větší, než je možno odčinit. Hle, vypudil jsi mě dnes ze země. Budu se muset skrývat před tvou tváří. Stal jsem se na zemi psancem a štvancem. Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít” (Gen 4,13-14).

Kain má za to, že mu Pán nemůže odpustit jeho hřích a že jeho nevyhnutelným osudem bude “skrývat se daleko” od něho. Dokáže-li Kain vyznat, že jeho vina je “příliš velká”, pak proto, že ví, že stojí před Bohem a jeho spravedlivým soudem. Vždyť člověk může poznat svůj hřích a uvědomit si celou jeho závažnost pouze před Pánem. To zakusil David, který se dopustil “toho, co je zlé v Hospodinových očích”; když mu to prorok Nátan vytknul (srv. 1 S kap. 11-12), zvolal: “Doznávám se ke svým nevěrnostem, svůj hřích mám před sebou stále. Proti tobě samému jsem zhřešil, spáchal jsem, co je zlé ve tvých očích.” (Ž 51,5-6).

22. Proto také když se vytrácí smysl pro Boha, je ohrožen a zakalen také smysl pro člověka, jak to lapidárně potvrzuje 2. Vatikánský koncil: “Vždyť tvor se bez Stvořitele ztrácí... Ano, zapomenout na Boha, to znamená zbavit světla samotného tvora.”¹⁷ Člověk už nedokáže vnímat sám sebe jako “tajemně jiného” než jiní pozemští tvorové; považuje se za jednoho z tolika živých bytostí, za organismus, který v nejlepším případě dosáhl velmi vysoké úrovně dokonalosti. Uzavřený do těsného horizontu své tělesnosti, redukuje se v jistém smyslu na “věc” a nevnímá už “transcendentní” charakter své “existence jakožto existence člověka”. Nepovažuje už svůj život za úžasný Boží dar, za “posvátnou” skutečnost svěřenou jeho odpovědnosti, a tedy i jeho láskyplné péči a jeho “úctě”. Stává se mu prostě “předmětem”, kterého se domáhá jako svého výlučného vlastnictví, s jakým je možno volně nakládat a manipulovat.

Proto už není s to tváří v tvář životu, který se rodí, a životu, který umírá, připouštět si otázky, jaký autentický smysl má jeho existence, aby tyto rozhodující okamžiky vlastního “bytí” přijal v opravdové svobodě. Stará se jen o “provedení” a usiluje za pomoci všech možných druhů technologie o plánování, kontrolu a ovládnutí plození a smrti. Z původních zkušeností, které mají být “prožívány”, stávají se narození i smrt věcmi, na které si prostě dělá nárok buď to je “vlastnit” nebo je “odmítnout”.

Ostatně, když se jednou vyloučí vztah k Bohu, nepřekvapuje, že se ukáže, jak je smysl pro všechny věci hluboce znetvořený, a sama příroda, už ne “matka”, je redukována na “materiál”, s nímž lze libovolně nakládat. Zdá se, že k tomu vede určitá technicko-vědecká racionalita, převládající v současné kultuře, která popírá samu představu, že je nutno uznat pravdu o stvoření a že je nutno respektovat Boží plán života. A to platí stejně, když strach z důsledků této “svobody bez zákona” vede některé k opačným představám “zákona bez svobody”, jak je tomu například u ideologií, které popírají oprávněnost jakéhokoliv zásahu do přírody přímo ve jménu jejího “zbožštění”, a tak rovněž znevažují závislost na plánu Stvořitele.

Pro člověka, který žije, “jako by Bůh neexistoval”, se ztrácí nejen tajemství Boha, nýbrž i světa a dokonce i tajemství jeho vlastní existence.

23. Zatemnění smyslu pro Boha a pro člověka nevyhnutelně vede k praktickému materialismu, v němž bují individualismus, utilitarismus a hedonismus. I zde se ukazuje trvalá platnost toho, co píše Apoštol: “Protože si nedovedli vážít pravého poznání Boha, dal je Bůh na pospas jejich zvrácené mysli, aby dělali, co se nesluší” (Řím 1,28). Tak jsou hodnoty ve smyslu být nahrazeny hodnotami typu mít.

Jediný cíl, na němž záleží, je dosažení vlastního hmotného blahobytu. Tak zvaná “kvalita života” je převážně nebo výlučně vykládána jako hospodářský výkon, bezuzdný konzumismus, krása a vychutnávání tělesného života, přičemž upadají do zapomenutí hlubší rozměry existence, jako jsou mezilidské vztahy, duchovno a náboženství.

V podobném rámci pak utrpení, nevyhnutelná tíže lidské existence, ale též prvek možného osobního růstu, je předmětem “cenzury”, je odmítáno jako neužitečné, ba potíráno jako zlo, kterému je třeba se vždy a za každou cenu vyhnout. Nedá-li se překonat a vytratí-li se vyhlídka na blahobyt aspoň v budoucnosti, tehdy se zdá, že život ztratil jakýkoliv smysl a v člověku sílí pokušení dělat si nárok na vlastní sebezničení.

V témže kulturním prostředí se tělo nevnímá jako typicky osobní skutečnost, znamená a místo vztahu ke druhým, k Bohu a ke světu. Je redukováno na čistě hmotný charakter; je to prostý souhrn orgánů, funkcí a energií, které je třeba užívat podle měřítka požitku a výkonu. Proto je i sexualita odosobněna a zneužívána; ze znamení, místa a řeči lásky, neboli darování sebe a přijetí druhého, jak to odpovídá celému bohatství lidské osobnosti, se stává stále více příležitostí a nástrojem prosazování vlastního já a sobeckého ukájení vlastních choutek a pudů. Tak se znetvořuje a falzifikuje původní obsah lidské sexuality a dva významy, které jsou podstatou manželského aktu, totiž spojení a plození, bývají uměle oddělovány: tímto způsobem je spojení zrazováno a plodnost je podrobena libovůli muže a ženy. Tehdy se plození stává “nepřítelem”, kterému je nutno se vyhnout při sexuálním aktu. Plození je pak přijato pouze kvůli tomu, že vyjadřuje vlastní touhu nebo přímo vlastní vůli mít dítě “za každou cenu”, a ne proto, že dává najevo bezvýhradné přijetí druhého a tedy otevřenost k bohatství života, které dítě s sebou přináší.

V dosud popsaném materialistickém pohledu dochází v meziosobních vztazích k závažnému ochuzení. Ti první, které to poškozují, jsou žena, dítě, nemocný nebo trpící, člověk sešlý věkem. Vlastní měřítko osobní důstojnosti - totiž úcta, nezištnost a služba - je nahrazeno měřítkem výkonnosti, účelnosti a užitečnosti: vážnost a ocenění druhého se nezakládá na tom, čím “je”, nýbrž na tom, co “má, dělá a vynáší”. Je to nadvláda silnějšího nad slabším.

24. K zatemnění smyslu pro Boha a pro člověka se všemi jeho rozmanitými a zhoubnými důsledky na život dochází uvnitř mravního svědomí. Jedná se přitom především o svědomí každého člověka, který ve své jedinečnosti a neopakovatelnosti stojí sám před Bohem. I zde však také v jistém smyslu o “mravní svědomí” společnosti: ta je svým způsobem odpovědná nejen za to, že trpí a podporuje jednání proti životu, nýbrž i za to, že sama vytvářením a upevňováním pravých a skutečných “struktur hříchu” proti životu podporuje “kulturu smrti”. Mravní svědomí jak jednotlivců, tak společnosti je dnes také vzhledem k pronikavému vlivu mnoha hromadných sdělovacích prostředků vystaveno velmi těžkému a smrtelnému nebezpečí: totiž nebezpečí, že bude, pokud jde o základní právo na život, zaměňovat zlo a dobro. Tak velká část současné společnosti se jeví podobná tomu lidstvu, které Pavel popisuje v listu k Římanům. Tvoří ji lidé, kteří “potlačují pravdu svou nepravostí” (1,18). Popřeli Boha a mysleli si, že mohou vybudovat pozemské město bez něho, “jejich myšlení je zavedlo do marnosti”, takže “jejich scestná mysl se ocitla ve tmě” (1,21); “mysleli si o sobě, že jsou mudrci, ale upadli do bláznovství” (1,22), stali se autory děl hodných smrti a “nejen že sami tak jednají, ale také jiným takové jednání schvalují” (1,32). Když svědomí, toto čisté oko duše (srv. Mt 6,22-23) nazývá “dobro zlem a zlo dobrem” (Iz 5,20), pak už jsme se dali na cestu značně znepokojujícího úpadku a nejtemnější mravní slepoty.

Ale přes všechno ovlivňování a snahy prosadit mlčení nelze udusit hlas Páně, který zaznívá ve svědomí každého člověka: z této vnitřní svatyně svědomí může vždy znovu vyjít nová cesta lásky, cesta otevřenosti a služby lidskému životu.

“Stojíte před krví, která vás očišťuje” (srv. Žid 12,22.24); znamená naděje a výzva k úsilí.

25. “Prolitá krev tvého bratra křičí ke mně ze země” (Gen 4.10). K Bohu, který je pramenem i obráncem života, nekřičí jen krev Ábela, prvního nevinně zabitého. I krev každého dalšího člověka zabitého po Ábelovi se pozvedá k Pánu. Absolutně jedinečným způsobem křičí k Bohu hlas krve Ježíše Krista, jehož prorockým předobrazem je Ábel ve své nevinnosti, jak nám to připomíná autor listu k Židům: “Vy stojíte před horou Sióne a městem živého Boha... a před Ježíšem, prostředníkem nové smlouvy, a před jeho krví, která nás očišťuje, neboť volá naléhavěji než krev Ábelova” (12,22.24).

Je to krev očištění. Jejím symbolem a předznamením byla krev obětí Starého zákona, jimiž Bůh sděloval, že chce dát svůj život lidem tím, že je očistí a posvětil (srv. Ex 24,8; Lev 17,11). Nuže, to všechno se naplňuje a uskutečňuje v Kristu: jeho krev, jejíž pokropení vykupuje, očišťuje a zachraňuje; je to krev Prostředníka Nové úmluvy “vylitá za mnohé na odpuštění

hříchů” (Mt 26,28). Tato krev, která vytéká na kříži z Kristova probodeného boku (srv. Jan 19,34), “volá výmluvněji” než krev Ábelova; vyjadřuje totiž a vyžaduje hlubší “spravedlnost”, ale především vyprošuje milosrdenství, vstupuje před Otce a přimlouvá se za bratry (srv. Žid 7,25), je pramenem dokonalého vykoupení a darem nového života.

Zatímco Kristova krev odhaluje velikost Otcovy lásky, ukazuje, jakou cenu má člověk v Božích očích a jak nesmírnou hodnotu má jeho život. Připomíná nám to apoštol Petr: “Víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli vykoupení pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž převzácnou krví Kristovou. On je beránek bez vady a bez poskvrny” (1 Pt 1,18-19). Rozjímáním o ceně Kristovy krve, která je znamením, že se daroval z lásky (srv. J 13,1), učí se věřící poznávat a oceňovat téměř božskou důstojnost každého člověka a může zvolat ve stále novém a vděčném úžasu: “Jakou cenu musí mít člověk v očích Stvořitele, když si zasloužil mít takového a tak vznešeného Vykupitele” (Exsultet velikonoční vigilie), jestliže “Bůh dal svého Syna”, aby on, člověk, “nezemřel, ale měl věčný život” (srv. J 3,16).²⁰

Kristova krev kromě toho zjevuje člověku, že jeho velikost, a tedy jeho povolání, spočívá v upřímném darování sama sebe. Protože Kristova krev byla prolita jako dar života, není už znamením smrti, definitivního odloučení od bratří, nýbrž nástrojem společenství, které znamená plnost života pro všechny. Kdo ve svátosti Eucharistie pije tuto krev a přebývá v Ježíšovi (srv. 16,56), je stržen stejnou silou lásky a obětování života, aby naplnil původní povolání k lásce, které je vlastní každému člověku (srv. Gen 1,27; 2,18-24).

Kristova krev kromě toho způsobuje, že všem lidem se dostává síly, aby se obětovali ve prospěch života. Právě tato krev je nejpevnějším zdrojem naděje, je základem absolutní jistoty, že podle Božího plánu zvítězí život. “A smrti již nebude,” zvolá mocný hlas vycházející z Božího trůnu v nebeském Jeruzalémě (Zj 21,4). A svatý Pavel nás ujišťuje, že nynější vítězství nad hříchem je znamením a předjímáním konečného vítězství nad smrtí, kdy se naplní slovo Písma: “Smrt je pohlcena, Bůh zvítězil! Kde je, smrti, tvé vítězství? Kde je, smrti, tvá zbraň?” (1 Kor 15,54-55).

26. Vždyť nechybí předznamenání těchto vítězství ani v našich společnostech a kulturách, přestože jsou tak silně poznamenané “kulturou smrti”. Vytvářel by se proto jednostranný obraz, který by mohl svádet k neplodné malomyslnosti, kdyby pranýřování toho, co je hrozbou pro život, nedoprovázel poukaz na pozitivní jevy, které již účinně působí v současné situaci.

Často však je těmto pozitivním jevům obtížné dát o sobě vědět a vstoupit ve známost, snad také kvůli tomu, že si jich hromadné sdělovací prostředky patřičně nevšímají. Avšak kolik vzniklo iniciativ na pomoc a podporu nejslabších a nejbezbrannějších osob jak v křesťanském společenství, tak i v občanské společnosti, a kolik jich stále vzniká na místní, národní a mezinárodní úrovni díky jednotlivcům, skupinám, hnutím a nejrůznějším organizacím!

Je ještě hodně manželů, kteří s velkou odpovědností umí přijímat děti jako “nejcennější dar manželství”²¹. Nechybí ani rodiny, které vedle své každodenní služby životu se dokážou otevírat k přijetí opuštěných dětí, dospívajících a mladých, kteří zápasí s těžkostmi, osob tělesně nebo duševně postižených, starých, kteří zůstali sami. Nemálo středisek na pomoc životu nebo podobných institucí spravují osoby nebo skupiny, jež s obdivuhodnou obětavostí a oddaností poskytují mravní i hmotnou podporu těm matkám v tíživé situaci, které jsou v pokušení uchýlit se k umělému potratu. Vznikají i rozšiřují se skupiny angažovaných dobrovolníků, které poskytují pohostinství lidem bez rodiny, kteří žijí ve zvláště neblahých poměrech nebo mají zapotřebí najít výchovné prostředí, jež by jim napomohlo překonat zhoubné návyky a znovu najít smysl života.

Lékařství, podporované velkým úsilím výzkumných pracovníků a odborníků, pokračuje ve svém úsilí najít stále účinnější léky: dosáhlo dnes donedávna nemyslitelných výsledků ve prospěch rodičů se života, trpících lidí a nemocných v akutním nebo kritickém stavu; jsou to takové výsledky, že otevírají slibné vyhlídky. Různá zařízení a organizace se mobilizují, aby

přinesly i do zemí nejvíce postižených bídou a epidemickými chorobami vymoženosti nejpokročilejší medicíny. Tak také národní i mezinárodní sdružení lékařů se vždy zavčas zapojují do pomoci obyvatelstvu postiženému přírodními pohromami, epidemiemi nebo válkami. I když opravdová mezinárodní spravedlnost v rozdělování lékařských zdrojů má stále ještě daleko k úplnému uskutečnění, jak neuznat dosud vykonané kroky jako znamení rostoucí solidarity mezi národy, cenné lidské a mravní vnímavosti a většího respektování života?

27. Tváří v tvář zákonodárství, která dovolila umělý potrat, a tu a tam úspěšným pokusům uzákonit eutanázii, vznikla v celém světě hnutí a iniciativy, které mají probudit společenské vědomí ve prospěch života. Když tato hnutí ve shodě se svou věrohodnou iniciativou jednájí s pevnou rozhodností, aniž by se uchýlovala k násilí, napomáhají šíření vědomí o hodnotě života, dávají podnět k jeho rozhodnější obraně a uskutečňují ji.

Jak také nepřipomenout všechna ta každodenní gesta otevřenosti, sebeobětování, nezištné péče, s jakými se setkáváme u nesčíslného počtu jednotlivců, naplněných láskou, kteří jsou v rodinách, v nemocnicích, v sirotčincích, v domovech pro staré osoby a jiných střediscích nebo společenstvích na obranu života? Církev, jež se dává vést příkladem Ježíše, “milosrdného Samaritána” (srv. Lk 10,29-37), a je posilována jeho silou, je na těchto frontách bliženské lásky v první linii: mnoho jejích dcer a synů, zvláště řeholnic a řeholníků, zasvěcovalo a i dnes zasvěcuje ve starobylých i stále nových formách svůj život Bohu tím, že se z lásky oddávají službě tím nejslabším a nejpotřebnějším.

Tato gesta budují zevnitř onu “civilizaci lásky a života”, bez níž existence jednotlivců a společnosti ztrácí svůj v pravém slova smyslu lidský význam. I kdyby si jich nikdo nevšímal a kdyby většině zůstala skrytá, víra nás ujišťuje, že Otec, “který vidí ve skrytu” (Mt 6,4), nejenže je umí odměnit, ale už dnes jim dává přinášet trvalé plody užitečné pro všechny.

Mezi znamení naděje je třeba také počítat fakt, jak roste v mnohých vrstvách veřejného mínění nová senzibilita, stále více odmítající válku jako nástroj řešení konfliktů mezi národy, a stále více zaměřená na hledání účinných, ale “nenásilných” nástrojů k zastavení ozbrojeného agresora. Sem patří podobně stále rozšířenější odpor veřejného mínění proti trestu smrti, a to i jako prostředku “legitimní společenské obrany”, vzhledem k možnostem, jež má k dispozici moderní společnost, jak účinně potlačovat zločin takovými způsoby, které toho, jenž je spáchal, činí neškodným, ale neberou mu definitivně možnost napravit se.

Je také třeba uvítat rostoucí pozornost věnovanou kvalitě životu a ekologii, kterou lze zaznamenat právě ve vyvinutých společnostech, v nichž se očekávání lidí nesoustřeďuje tak na otázky přežití, jako spíše na snahu o celkové zlepšení životních podmínek. Zvláště významné je probuzení nebo obnovení etické reflexe o životě: se vznikem a stále rozšířenějším rozvojem bioetiky se rozvíjí mezi věřícími i nevěřícími, jakož i mezi věřícími různých náboženství úvahy a dialog o základních etických problémech, které se týkají lidského života.

28. Tento horizont světla a stínů nám musí zcela jasně připomenout, že stojíme tváří v tvář nesmírnému a dramatickému střetnutí zla s dobrem, smrti s životem, “kultury smrti” s “kulturou života”. Nestojíme pouze “tváří v tvář”, nýbrž nevyhnutelně “v samém ohnisku” tohoto střetnutí: všichni jsme do něho strženi a podílíme se na něm s nevyhnutelnou odpovědností volit bezpodmínečně ve prospěch života.

I pro nás zní jasně a mocně Mojžíšova výzva: “Hleď, předložil jsem ti dnes život a dobro i smrt a zlo...; předložil jsem ti život i smrt, požehnání a zlořečení; vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé potomstvo” (Dt 30,15.19).

Je to výzva, která plně platí i pro nás, kteří se musíme denně rozhodovat mezi “kulturou života” a “kulturou smrti”. Avšak výzva 5. knihy Mojžíšovy jde ještě hlouběji, protože naléhá, abychom učinili náboženské a mravní rozhodnutí v pravém slova smyslu. Jde o to, abychom své existenci dali základní zaměření a věrně a důsledně žili podle Božího zákona: “Dnes ti přikazuji, abys miloval Hospodina, svého Boha, chodil po jeho cestách a dbal na jeho přikázání, nařízení a právní ustanovení...; vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé...”

(vložená příloha)

Fatima

Mariánská měsíční příloha Světla, týdeníku Matice Cyrilometodějské

Červenec 1995

Přišel 13. červenec.

Pasácci museli přetrpět mnoho nepříjemností od svých blízkých a sousedů. Říkalo se: Je to dílo ďáblovo! Je to vynález pekla!

Avšak když Paní Nebes promluvila ke svým přátelům potřetí, řekla: Jsem to já. A přicházím z nebe. V pekle není tolik lesku a tolik světla... K tomu všemu tam není žádná dobrota, žádná shovívavost.

Modlete se nadále denně růženec.

Třetí zjevení 13. července

Lucie prosila Zjevení, zda by učinilo zázrak, aby všichni uvěřili. V říjnu vám povím, kdo jsem a co chci, a všem ukázu zázračné znamení, aby mohli uvěřit. Tak zněla odpověď. Velmi spokojená a aniž ztrácela čas, přednesla Lucie Paní prosby několika osob, které byly v nouzi. Jednalo se o uzdravení a obrácení. Zjevení mělo pro všechny jedinou odpověď, resp. připomenutí, že je nutné modlit se růženec. A pokračovalo: Obětujte se za hříšníky a říkejte často, zvláště přinášíte-li oběť: Ó, Ježíši, z lásky k Tobě za obrácení hříšníků a jako zadostiučinění za ty hříchy, které směřovaly proti Neposkvrněnému Srdci Mariinu. Potom, jak vyprávěla Lucie, otevřela Panna ruce a my jsme uviděli strašnou vizi - uviděli jsme peklo a v něm duše d'áblů a zatracenců. Obličejové děti zbledly, jak potvrdili někteří z přítomných. V tom okamžiku zazněl ze rtů Lucie povzdech, skoro výkřik: Ó, běda, Naše Milá Paní! Na konci vize řekla Paní: Uviděli jste peklo, kam přijdou duše ubohých hříšníků. K jejich záchraně chce Bůh, aby se uctívalo mé Neposkvrněné Srdce. Jestliže lidé udělají to, co vám dnes řeknu, bude mnoho duší zachráněno, válka skončí a nastane mír. Avšak nepřestanou-li Boha urážet, přijde ještě horší válka. Až uvidíte noc ozářenou neznámým světlem, vězte, že to je "velké znamení", které vám dává Bůh proto, že chce potrestat svět za zločiny, a to: válkou, hladem, pronásledováním církve a Sv. otce. Protože tomu chci zabránit, přicházím, abych vyprosila zasvěcení Ruska mému Neposkvrněnému Srdci a požádala o smírné přijímání svátosti oltářní o prvních sobotách. Přistoupíte-li na mé prosby, potom se Rusko obrátí a bude mír, ne-li, rozšíří své bludy do světa, bude podněcovat války a pronásledování církve. Dobří lidé budou trápeni, Sv. otec bude muset hodně trpět, množství národů vymizí. Avšak nakonec bude triumfovat mé Neposkvrněné Srdce... To zatím nikomu neříkejte.

Vize pekla a proroctví, které se vztahovalo na Rusko a na nejistou budoucnost světa, představují první dvě části "Fatimského tajemství", tajemství, které vidoucím dětem způsobí v budoucnu hodně utrpení.

Nakonec Paní dodala: Když se modlíte růženec, doplňte po každém desátku: Ó, můj Ježíši, odpusť nám (naše hříchy), uchraň nás pekelného ohně, přiveď do nebe všechny duše, zvláště ty, které tvého milosrdenství nejvíce potřebují.

Náš nový světec

S výjimkou sv. Jana Nepomuckého snad žádné svatořečení nebylo předmětem tolika sporů, jako právě kanonizace Jana Sarkandra. Prý byl světcem doby temna, vlastizrádcem a strůjcem násilné rekatolizace. Dokonce prý jeho svatořečení může narušit ekumenické vztahy.

Jsou tyto argumenty seriózní? Kdo byl vlastně sv. Jan Sarkander, jehož Sv. otec v Olomouci svatořečil?

Písemné zprávy jsou velice skoupé. Víme jen tolik, že sv. Jan Sarkander, rodák ze Skočova na Těšínsku (nar. 1576), vychován v Příboře, vystudoval u jezuitů teologii a po krátkém extempore s manželstvím a následným ovdověním ve Velkém Meziříčí byl r. 1609 vysvěcen v Brně, v

nynější katedrále (tehdy proboštském chrámu) sv. Petra a Pavla na kněze. Působil jako farář na několika místech na Moravě, naposledy v Holešově, který se mu stal osudným.

V té době platila zásada cuius regio, eius religio (čí země, toho náboženství), která dávala vrchnosti právo vnutit své náboženské přesvědčení poddaným. V Holešově, jako svobodném městě, žili vedle sebe katolíci i protestanti. Katolíci měli politickou oporu v zemském hejtmanu Ladislavu z Lobkovic, protestanté ve Václavu Bítovském z Bítova. Po vypuknutí českého stavovského povstání v květnu roku 1618, píše Jan Sarkander svému bratru Mikulášovi, faráři ve Velkém Meziříčí, že pro katolíky teď nastanou zlé časy. Nemýlil se. Z Prahy byli vyhnáni arcibiskup a jezuité, svatovítská katedrála přebudována na kalvínskou modlitebnu a zničeny všechny obrazy a sochy. Janu Sarkanderovi, jakož i celé řadě dalších katolických kněží, bylo ukládáno o život. Na radu svého nadřízeného - kroměřížského probošta - odchází na sklonku roku 1619 do polského poutního místa Čenstochová, začátkem roku 1620 se však vrací. Jeho návštěva Polska se časově kryla s jinou návštěvou: císařský generál Althan jel vyjednávat k polskému králi o pomoc proti českým povstaleckým stavům. Zikmund III. rakouskému Ferdinandovi II. vyhověl a poslal na Moravu armádu lisovčáků (podle velitele Lisowského). Ti si počínali krutě a jako loupežníci. Když se blížili k Holešovu, vypukla ve městě panika. Jan Sarkander vyhlásil pobožnosti v kostele. Když lisovčáci přitáhli k hradbám, vyšel jim vstříc s monstrancí v ruce. Lisovčáci, ač drsní a suroví, si uchovali úctu ke svátostnému Spasiteli. Seskočili z koní, poklekli, posléze se obrátili a nechali Holešov na pokoji.

Jana Sarkandera obžalovali, že byl s lisovčáky domluven. Dostal úřední obsílku na zasedání moravských stavů do Brna. Stalo se jasné, že bude zatčen, proto uprchl, byl však u Tovačova zadržen a dopraven do Olomouce. Následovaly čtyři výslechy, z toho dva pod útrpným právem, čili mučením. Sarkander byl nejprve nucen k přiznání, že lisovčáky povolal na Moravu on, že jeho pouť do Polska byla ve skutečnosti diplomatickým posláním ve službách Lobkovic a Ferdinanda II. Když se nepřiznal, požadovali po něm, aby vyradil, jestli se mu Lobkovic, jehož byl Jan Sarkander zpovědníkem, zpovídal také z hříchu povolání lisovčáků na Moravu. Odmítl, odvolal se na zpovědní tajemství. Na následky mučení zemřel 17. března roku 1620.

Jak několikrát zdůraznil otec arcibiskup Graubner, Jan Sarkander je především a na prvním místě mučedníkem zpovědního tajemství. To nám připomíná, jakou váhu a důležitost má svátost smíření. Chceme to zdůraznit tváří v tvář znevažování této svátosti, jehož jsme svědky na Západě, kde věřící ke zpovědi velmi často vůbec nechodí. Díky Pánu za naše fronty u zpovědníků a kéž náš nový světec, mučedník zpovědního tajemství, se přimlouvá za milost, aby se tato úcta ke svátosti smíření uchovala.

Sv. Jan Sarkander je také mučedníkem modlitby. Když si nemohl obracet listy breviáře rukama, polámanýma od natahování na skřípec, činil tak jazykem. Modlitba mu nebyla jen povinností, nýbrž naléhavou potřebou ducha v každé situaci. Prosme ho o přimluvu, aby i pro nás modlitba znamenala totéž.

Takový obraz sv. Jana Sarkandera zcela jistě není a nebude na překážku ekumenismu. To, že jej umučili protestanti, je historickým faktem, který se nedá oddiskutovat. Dříve však, než odsoudíme tehdejší protestantské šlechtice Bítovského a Žernovského za to, že Jana Sarkandera mučili a odsoudili, je nutno odsoudit zásadu čí země, toho náboženství, podle které bylo postupováno jak na protestantské, tak i na katolické straně. Šlo o to, že vrchnost mohla vnutit své náboženství poddaným administrativním násilím. Takové metody byly v dnešní době katolickou církví odsouzeny jako protikřesťanské a odporující Evangelium. Náš nový světec je nám tedy pobídkou k tomu, abychom pochopili, že náboženská svoboda je úžasný dar a že evangelium Kristovo lze opravdově a účinně šířit jen ve svobodě, již se těší katolíci, evangelíci, židé, mohamedáni i ateisté stejným dílem.

Mezinárodní festival mládeže - Medžugorje 1994

Svědectví sestry Joel

Pána Boha jsem poznala před sedmi roky. Byla jsem vychovaná v křesťanské rodině. Do

kostela jsem chodila podle tradice. Po biřmování, ve čtrnácti letech, jsem Pána Boha opustila. Chtěla jsem se věnovat sportu, chtěla jsem se stát profesorkou tělocviku. V patnácti začaly těžkosti ve škole a stále pokračovaly. Před maturitou jsem opakovala ročník. Pak jsem přestala úplně chodit do školy. Chodila jsem do kavárny a na disco. Ve Francii je to místo v kavárně, kde člověk může potkat neštěstí. V té době se za mě rodiče velmi modlili. A já jsem je opustila. Ale oni mě měli velmi rádi a stále se za mě modlili. Smyslem mého života měl být sport, ale bylo to jinak. Začala jsem užívat drogy. Myslím, že zásluhou modlitby jsem nezašla příliš daleko. Pak jsem potkala jednu osobu. Přišla jsem na to, že já mám té osobě posloužit. začala jsem žít ve světě homosexuálů. Rodiče to poznali. Nechtěla jsem, ale byla jsem jakýmsi způsobem přinucená! A tehdy se mi začal život protivit. Nemohla jsem se na sebe ani do zrcadla podívat. Začala jsem znovu s drogami, a ještě pít a odešla jsem z domu. Chtěla jsem umřít. Byla jsem vyhozená z gymnázia, věděla jsem, že už do školy chodit nebudu. Nebyla jsem nic. Byly prázdniny a to byly prázdniny mého vzkříšení. Modlili se za mě rodiče a sestry z Karmelu. Máma mě poslala na festival mladých. Bylo to po třech letech poprvé, co jsem mámu poslechla. Nevěděla jsem, že je to setkání religiózní. Vzala jsem si odřené, moje jediné rifle, vlasy jsem měla jeden centimetr. Takto vystrojená, s kytarou v ruce, jsem přišla do kláštera. Moje mimika nevyjadřovala, že by mě hned každý přijal. Sestra v klášteře mě objala a řekla: "Vítej u nás!"

Pak začal festival. Jeden bratr mi povídal, že ráno budu vstávat v půl osmé. A já jsem byla osoba, která spala do oběda. A ještě dodal: "V 9 hodin přijdeš do kaple na ranní chvály, přednášku a mši svatou!" Chtěl, abych v přestávkách mezi přednáškami a při mši svaté hrála na kytaru. A tak se stalo, že jsem byla celý týden v kostela a stále jsem slyšela, že Bůh je láska. Já jsem si povídala - nevěřím, jak bych potom mohla prožít to, co jsem prožila? Celý týden ve mně byla revoluce. Jak může být Bůh láska, proč tedy pro mě něco neudělal? Jedna sestra mi na to řekla: "Ty odmítáš Jeho pomoc, ty Ho neposloucháš!" Na konci festivalu byla modlitba. Jedno děvče řeklo: "To bude super, to bude trvat jen tři hodiny!" Odešla jsem do kaple a tam mi sestra řekla, že mě potřebuje s mou kytarou. Modlili se za jednoho každého z nás. Mladí přicházeli k oltáři a já si říkala, teď se musí se mnou něco stát, jinak nevím, jak dál. Ale, copak já hříšná mohu žádat o modlitbu? Šla jsem ke zpovědnici. Co řeknu knězi? Klekla jsem si a kněz mi řekl: "Budu se za tebe modlit a po dobu mé modlitby rozmýšlej. Jestli máš nějaké hříchy, které si mi netroufáš říci, odevzdej je Bohu." Pak jsem šla k bratřím a z celého srdce jsem volala: "Pane, jestli jsi skutečně Láska, jak to celý týden tvrdili, udělej pro mě něco!" Bratři a sestry se za mě modlili. Tam jsem se zhroutila a pak jsem se vrátila na své místo. Cítila jsem, že všechny těžkosti se lámou a plakala jsem. Ten pláč byla brána, kterou odcházelo všechno zlo a špína. Cítila jsem, že přichází ke mně Láska. A byla to Láska, kterou jsem konečně našla. Byla jsem přesvědčena, že Bůh ode mne všechno zlé vzal, jako mávnutím rukou. Tehdy jsem slyšela jeho hlas: "Jestli mi budeš lásku opětovat, tak tě nikdy neopustím!" A za čtyři dny jsem vstoupila do kláštera, do Komunity Blahoslavenství.

Odložila jsem rifle, vlasy mi narostly a já jsem se stala nevěstou Pána Ježíše.

Marie Bartáková, Zápisky z Medžugorje

Praktické rady

Duchovní mariánské centrum,

V dané době je velmi aktuální otázka:

Co máme dělat?

Tato otázka se nabízí v jednotě s Evropským kolokviem, které proběhne letos od 3. do 7.7.1995 v Praze.

Při národním Kolokviu, do kterého se zapojilo na 90 farností, jsme v přijatých závěrech hledali odpověď na dané téma ve třech základních oblastech:

- v oblasti hlásání
- v oblasti liturgického a svátostného života
- v oblasti diakonie - charitativní služby církve.

Pro děti Panny Marie je povzbudivá reportáž v časopise Reflex, která se zabývá situací v katolické církvi v Evropě. V této novinářské studii se hovoří o katolické církvi v ČR jako o jedné z nejkonzervativnějších. Podle Reflexu na tento stav má značný vliv i silná mariánská úcta.

Jistě to, co se jeví na jedné straně negativně, je v podstatě velmi pozitivní.

A právě zde je důvod k vzájemné spolupráci v různých mariánských hnutích se zaměřením na "stavbu ochranné hráze" pod pláštěm Panny Marie.

Velký význam má každé rodinné, domácí večeřadlo. Každé modlitební společenství ve farnosti i oblastní setkání dětí Panny Marie, jak se před několika dny uskutečnilo v Praze a Ostravě. Velkým darem budou naše setkávání při exerciciích v Českomoravské Fatimě.

Moje drahé děti! Opět vám chci říci, děkuji vám, že jste sem přišly s jakýmkoliv úmyslem.

Prosím, darujte mi vaše problémy a starosti, protože pouze Bůh vás od nich může osvobodit.

"Bože, odevzdávám Ti celou svou minulost a vkládám do Tebe celou svou budoucnost a děkuji Ti za dnešek, který mi dáváš. Raduji se, raduji se proto, že jsi stále se mnou a nikdy jsi mne neopustil."

Proste Boha o to, aby vám pomohl pochopit tuto modlitbu a potom vaše srdce zaplaví jednoduchá dětská radost každý den.

Koclířov (4 km od Svitav), PSČ 569 11, telefon (0461)8324

Českomoravská Fatima

Slavnostní otevření v sobotu 5. srpna 1995 v 11 hod.

Již nyní se obsazují termíny srpnových exercicií, které povede P. Pavel Dokládál:

I. turnus - (muži i ženy) od 1.-5.8.1995

II. turnus - od 8.-11.8.1995

Zahájení 1 den večeří, ukončení poslední den po snídani.

Výzva k pomoci pro děti Panny Marie:

1) Převzali jsme úplně prázdný klášter. Nyní konáme sbírku všech věci: nábytek, podlahoviny, deky, ložní prádlo, nádobí, vybavení kuchyně, kbelíky, košťata a všechno další, co můžeme v prázdném klášteře potřebovat.

Sbírky probíhají v oblastních centrech, nebo kdykoliv přímo ve Fatimě, nebo dejte zprávu, co můžete pro klášter nabídnout s udáním adresy.

2) Klášter jsme přebrali 5. června 1995. Kdykoli po tomto datu je možné nabídnout svou pomoc. Stačí zavolat přímo do Fatimy (Koclířov, tel: 0461-8324, nebo do Třebíče tel: 0618-21098, nebo 5522) a oznámit, kdy přijedete a jak dlouho můžete pomoci. Každý den je vítán.

3) Od 17.7. do konce července během přípravných prací povede P. Pavel Dokládál tzv. pracovní exercicie. Účastníci si s sebou vezmou jakékoliv potraviny, které potom společně zpracujeme - jako mezi prvními křesťany.

Budou zde přednášky, pracovní dny i společné besedy a rekreace. Neplatí se žádný poplatek. při slavnostním otevření Českomoravské Fatimy bude posvěcena hlavní socha Panny Marie Fatimské.

Podpořte toto Mariino dílo.

Medžugorje, Medžugorje

(osobní svědectví otce Pavla z Olomouce - Neředína)

Svým způsobem každý občan ČR a zvláštním způsobem každý katolík se podílel na návštěvě Sv. otce v naší vlasti. Alespoň tím, že o ní věděl a řekl ano či ne Kristu a Marii, kteří se pro nás zvláštním způsobem zpřítomnili v osobě Jana Pavla II.

Mnozí sledovali televizi a statisíce byli přímo v centru dění. Je zbytečné popisovat to, co vnímal každý z nás - svou míru otevřenosti a nadšení.

Všichni jsme vnímali nové horizonty, které přináší Sv. otec naší církvi. Církvi v naší zemi. Obrovskou odměnu, kterou dostávají naši biskupové - naši pastýři. Bylo správné jejich

pastorační rozhodnutí? Většina národa říká nakonec své ano. Rovina tohoto ano je toto ano na adresu papeže, zároveň ano na adresu naší církve. A pro mne jako pro kněze a předpokládám, že nejsem sám, je toto ano papeži zároveň jasným ano našim biskupům.

Všechno, o čem píší, je samozřejmé, vyplývá to pro mne z kněžského svěcení a pro věřící ze svatého křtu. Všichni ale víme, že nejsamozřejmější věci zdaleka nemusí být samozřejmé v srdci. Proto toto ano, které přinesl Sv. otec jako posel Mariina Fiat z Nazareta, je velkým darem pro naši církev i naši vlast. Nesmíme tuto návštěvu v jejím odkazu zapomenout.

Když se Sv. otec po mši sv. na letišti najednou postavil před oltář a mezi cizí ochrankou, bylo jasně pozorovatelné napětí; pochopil jsem, že dostávám jednu z tzv. životních šancí. Tolikrát jsem chtěl svému papeži poděkovat. Úplně za vše a zcela zvláštním způsobem za Pannu Marii, kterou svým srdcem přenáší dál. Věděl jsem již, že 7. dubna 1995 veřejně prohlásil, že chce jet do Medžugorje. Přiznám se, že jsem tam čtyři roky nejel. Uvědomoval jsem si, že moje osoba je příliš známá, než abych tam mohl jet jen soukromě. Kolem Medžugorje jsou otazníky. A naši biskupové musí být opatrní. Je to jejich povinnost. Proto jsem nejel.

Ale kdo jednou prožil pár dní v Medžugorje, těžko zapomene. Byl jsem moc rád, že to řekl Sv. otec a já tedy neudělám nic špatného, když pojedu po čtyřech letech znovu (samozřejmě pokud to bude ještě možné).

To všechno mi prošlo v několika vteřinách hlavou a již jsem klečel svému papeži u nohou. Věděl jsem, že dostávám několik vteřin.

Děkuji Sv. otci za vše, za Pannu Marii a za Medžugorje. Sv. Otec mi vzal ruku, ve zcela subjektivním pocitu se mi zdálo, jako by mi chtěl oplatit moje pohlazení a odpovídá mi jen dvě slova. Nic víc, ale pro mne znamenají mnoho. Stejně jako celé společenství naší církve a mé osobní setkání s papežem. A která že jsou ta jeho dvě slova? Podívejte se trochu výš. Jsou v nadpisu mého svědectví.

Chvála Kristu a Panně Marii. Amen.

Pastýř nabízí Pastýře

V souvislosti s kolokviem farností, svědectví laiků a jejich první zkušenosti se službou akolytů, pastoračních pomocníků, charismatiků, vydáváme časopis Pastýř pro třebečský okres a ve spolupráci s Národním kolokviem i pro další farnosti ČR.

Protože převzetím kláštera v Koclířově (Českomoravská Fatima) nám vznikly velké ekonomické starosti, hodláme se na hlavní modlitební setkání 6.7. v 15 h na Strahov, přivést celou nabídku našeho distribučního střediska Pastýř. Na Strahově budeme nabízet nově přivezené věci z Izraele, krásné věci z olivového dřeva, perleťové kříže, růženec, obrazové publikace, krásné památky, ale hlavně audio a video nahrávky z duchovních setkání a poutí do Fatimy, Izraele. Jde o zcela jedinečnou nabídku.

Také děti Panny Marie pražských farností a společenství světového živého růžence přijaly službu pohostit poutníky z různých farností Čech a Moravy, kteří přijedou 6.7. na Strahov do společného evropského večera modlitby za Evropu. Proto prosíme, pošlete alespoň orientačně zprávu do Třebíče, z kterých míst se do Prahy chystáte.

(vložená příloha)

Jan Pavel II.

Evangelium vitae (str. 37-42)

nepatrných bratří, měn jste učinili” (Mt 25,40). Proto musíme cítit, jak nás oslovují ale i soudí stále aktuální slova sv. Jana Zlatoústého: “Chceš prokazovat čest Kristovu Tělu? Nezanedbávej ho, když je nahý. Nevzdávej mu čest zde v chrámu hedvábnými látkami, abys ho pak přehlížel venku, kde trpí chladem a nahotou.”¹¹³

Služba lásky z pohledu života musí být hluboce jednotné: nemůže trpět jednostranností a diskriminací, protože lidský život je posvátný a nedotknutelný v každé své fázi a situaci; je nedělitelným dobrem. Jde tedy o to “ujmout se péče” o celý život a o život všech. Ba ještě

hlouběji, jde o to jít až k samým kořenům života a lásky.

Právě proto, že se vycházelo z hluboké lásky ke každému muži a ženě, rozvinuly se během staletí mimořádné dějiny lásky, které zavedly do církevního i občanského života četné struktury služby životu, jež vzbuzují obdiv každého nepředpojatého pozorovatele. Jsou to dějiny, které každé křesťanské společenství musí i nadále s obnoveným smyslem pro odpovědnost psát mnohostrannou pastorační a sociální činností. V tomto smyslu je třeba uvést do praxe rozvázné a účinné formy doprovázení rodičů se života; jde o to být nablízku oněm matkám, jež se bez podpory otce nebojí přivést na svět své dítě a vychovávat je. Podobnou péči je třeba prokazovat životu vystavenému extrémním podmínkám utrpení, zvláště v jeho posledním stádiu.

88. To vše vyžaduje trpělivou a odvážnou výchovnou práci, která vede všechny a každého jednotlivce k tomu, aby vzal na sebe břímě druhých (srv. Gal 6,2); vyžaduje stálou podporu povoláním ke službě, zvláště mezi mladými; zahrnuje provádění konkrétních, stálých a evangeliem inspirovaných projektů a iniciativ.

Je mnoho prostředků, které je třeba kompetentně a seriózně zhodnotit. Pokud jde o vznik života, jsou to střediska přirozených způsobů regulování porodnosti jako účinná pomoc odpovědnému otcovství a mateřství, která bere ohled na každou osobu, počínaje dítětem, respektuje ji pro ni samu a každá volba je motivována a vedena měřítkem upřímného darování sama sebe. Také manželské a rodinné poradny poskytují svou specifickou poradenskou činností a prevencí cenné služby. Vycházejí při tom z antropologických poznatků odpovídajících křesťanskému názoru na lidskou osobnost, na manželské soužití a na sexualitu, pomáhají znovu objevit smysl pro lásku a život a podporují a doprovázejí každou rodinu v jejím poslání být "svatyní života". Do služeb rodičů se životu se také staví střediska pomoci životu a domovy a střediska pro přijetí života. Díky jejich práci nemálo svobodných matek a párů, jež se ocitly v těžkostech, nacházejí smysl a uvědomění a setkávají se s pomocí a podporou k překonání obtíží a obav z přijetí rodičů se nebo právě narozeného života.

Pokud jde o život nuzáků, delikventů, nemocných nebo vyděděnců a bezdomovců jsou zde další nástroje jako výmluvné svědectví toho, co umí láska vymyslet, aby každému dodala nové důvody k naději a konkrétní možnosti k životu, jako společenství na léčení drogově závislých, domovy pro nezletilé, nebo duševně postižené, léčebná a pobytová střediska pro nemocné AIDS, solidární společenství, především pro tělesně postižené.

Když se pak pozemská existence chýlí ke konci, je to opět láska, která nachází nejvhodnější způsoby, jak starým, zvláště nesoběstačným, a tak zvaným nemocným k smrti, poskytovat opravdu lidskou péči a přiměřeně reagovat na jejich požadavky, zvláště na jejich úzkost a osamocení. V těchto případech je úloha rodin nenahraditelná; velkou pomoc jim však mohou poskytovat struktury sociální pomoci, a pokud je třeba se uchýlit k procedurám ztišujícím bolest, mohou-li se obrátit na vhodné zdravotní a sociální služby, působící jak ve veřejných nemocnicích, tak v útulcích, ale i přímo v bytě nemocného.

Nově musí být promyšlena úloha nemocnic, klinik a léčebných ústavů; jejich vlastním posláním není být pouze zařízení, které pečuje o nemocné a umírající, nýbrž především být prostředím, kde se utrpení, bolest a smrt chápe a interpretuje v jejich lidském a specificky křesťanském významu. Zvláště však se musí tento charakter projevat v ústavech provozovaných řeholními řády nebo spravovaných církví.

89. Tato zařízení a místa služby životu a všechny ostatní pomocné a solidární iniciativy, jež mohou podle situace případ od případu vzniknout, musí být vedeny osobami, které jsou velkodušně ochotné a hluboce si vědomé toho, jak rozhodující význam má Evangelium života pro dobro jednotlivce i společnosti.

Zvláštní odpovědnost je svěřena zdravotnickým pracovníkům: lékařům, farmaceutům, ošetřovatelům, nemocničním kaplanům, řeholníkům a řeholnicím, správcům a dobrovolníkům. Jejich povolání z nich činí strážce a služebníky života. V dnešním kulturním a společenském kontextu, v němž věda a lékařské umění jdou vstříc nebezpečí, že ztratí svůj vrozený etický

rozměr, mohou se někdy dostávat do silného pokušení stát se strůjci manipulace s životem nebo přímo vykonavateli smrti. Tváří v tvář takovému pokušení jejich odpovědnost dnes neúnavně vzrostla a nachází svou nejhlubší inspiraci a nejpevnější oporu právě ve vnitřní a nezbytné etické dimenzi zdravotnického povolání, jak to již uznávala starobylá a stále aktuální Hyppokratova přísaha, podle níž se požaduje po každém lékaři, aby se zavázal k absolutnímu respektování lidského života a jeho posvátnosti.

Absolutní respektování každého nevinného lidského života také vyžaduje odmítnutí provádět záměrný potrat nebo eutanázii z důvodů svědomí. "Přivodit někomu smrt" nelze nikdy považovat za lékařský zázrak, ani kdyby tu byl úmysl jen vyhovět žádosti pacienta: je to spíše popření zdravotnické profese, která se vyznačuje vášnivým a houževnatým "ano" k životu. I bio-lékařský výzkum, fascinující oblast, jež slibuje nová dobrodiní pro lidstvo, musí vždy odmítat experimenty, výzkumy nebo aplikace, které neuznávají nedotknutelnou důstojnost lidské bytosti, a tím přestávají být ve službě lidí a de facto se mění v činnost, která místo, aby lidem pomáhala, ve skutečnosti je potlačuje.

90. Ke zvláštní úloze jsou povolány osoby, které se angažují v dobrovolné službě: jsou cenným přínosem ve službě životu, když umí spojovat odborné schopnosti s velkodušnou a nezištnou láskou. Evangelium života je podněcuje, aby povznesly city pouhé filantropie na výši Kristovy lásky; aby každý den uprostřed námah a únavy znovu získávaly vědomí o důstojnosti člověka; aby vyhledávaly, co potřebují jednotlivé osoby, a je-li to třeba, aby razily nové cesty tam, kde narůstá nouze a kde je zapotřebí více pozornosti a podpory.

Nezdolný realismus lásky vyžaduje, aby se sloužilo Evangelium života i prostřednictvím forem sociální propagace a politické angažovanosti tím, že se brání a zdůrazňuje hodnota života v naší stále složitější a pluralističtější společnosti. Jednotlivci, rodiny, skupiny a různá sdružení mají, i když z různého titulu a různým způsobem, odpovědnost za sociální propagaci a vypracování kulturních, hospodářských, politických a zákonodárných projektů, které by měli všichni respektovat, aby podle zásad demokratického soužití přispěly k budování společnosti, v níž je uznávána a chráněna důstojnost každé osoby a bráněn a podporován život všech.

Tento úkol spočívá zvláště na odpovědných veřejných představitelích. Jsou povoláni k tomu, aby sloužili člověku a společnému dobru, mají povinnost dělat odvážná rozhodnutí ve prospěch života, především v oblasti zákonodárných opatření. V demokratickém režimu, kde se zákony a rozhodnutí utvářejí na základě souhlasu mnohých, se může oslabit ve svědomí jednotlivců, kterým byla dána autorita, smysl pro osobní odpovědnost. Té se však nikdy nikdo nemůže zříci, především když má zákonodárné nebo rozhodovací pověření, které ho zavazuje, aby se zodpovídal před Bohem, před svým svědomím a před celou společností za případná rozhodnutí, která jsou proti skutečnému společnému dobru. I když zákony nejsou jediným nástrojem na obranu lidského života, přesto mají velmi důležitou a někdy rozhodující úlohu při rozvíjení smýšlení a obyčejů. Opakuji ještě jednou, že norma, jež pošlapává přirozené právo na život nevinného, je nespravedlivá, a jako taková nemůže mít hodnotu zákona. Proto znovu důrazně apelují na všechny politiky, aby nevyhlašovali zákony, které pohrdají lidskou důstojností a ohrožují v základech samo občanské soužití.

Církev ví, že v rámci pluralistických demokracií, v nichž jsou silné kulturní proudy různého zaměření, je obtížné uskutečňovat účinnou obranu lidského života pomocí zákona. Nicméně na základě jistoty, že mravní pravda musí mít ohlas v nitru každého svědomí, povzbuzuje politiky, počínajíc těmi křesťanskými, aby se nevzdávali a aby udělali taková rozhodnutí, jež by s přihlédnutím ke konkrétním možnostem přispěla k obnovení spravedlivého řádu, který by potvrdil a podporoval hodnotu života. Vzhledem k tomu je třeba vyzdvihnout, že nestačí jen vyloučit nespravedlivé zákony. Je třeba odstranit příčiny, které podporují útoky proti životu, především tím, že se zajistí patřičná podpora rodině a mateřství: rodinná politika musí být základem a motorem každé sociální politiky. Je tedy třeba začít se sociálními a zákonodárnými iniciativami, které by byly s to zaručit podmínky skutečné svobody volby v přijetí otcovství a

mateřství; kromě toho je nezbytné znovu uspořádat pracovní, urbanistickou, bytovou politiku i poskytování služeb, aby se mohly sladit pracovní doby a rodinný rozvrh, aby tak bylo opravdu možné starat se o děti i staré osoby.

91. Důležitou kapitolou politiky ve prospěch života je dnes problematika růstu obyvatelstva. Státní úřady jistě mají odpovědnost za iniciativy, které by “usměrňovaly růst obyvatelstva,”¹¹⁴ avšak tyto iniciativy musí vždy předpokládat a respektovat prvotní a nedotknutelnou odpovědnost manželů a rodin a nemohou se uchýlovat k metodám nerespektujícím osobu a její základní práva, počínaje právem na život každé nevinné lidské bytosti. Je tedy mravně nepřijatelné, aby se k regulaci porodů vybízelo nebo přímo ukládalo užívání antikoncepčních prostředků, sterilizace a potratu.

Cesty k rozřešení demografického problému jsou docela jiné: vlády a různé mezinárodní instituce se musí především snažit vytvářet hospodářské, sociální, lékařsko-zdravotnické a kulturní podmínky, které by umožňovaly manželům udělat svá rozhodnutí, týkající se plodnosti, v plné svobodě a s opravdovou odpovědností; dále je nutno usilovat, aby se “posílily možnosti spravedlivějšího rozdělování bohatství, aby všichni mohli mít rovnoměrně podíl na dobrech stvoření.

Potřebujeme vytvořit řešení na světové úrovni nastolením ekonomiky skutečného sdílení a rozdělování statků jak na mezinárodní tak na národní úrovni.”¹¹⁵ To je kromě původního kulturního bohatství národů jediná cesta, která respektuje důstojnost osob a rodin.

Služba Evangeliumu života je tedy rozsáhlá a složitá. Stále více se nám jeví jako vzácná a příznivá oblast účinné spolupráce s bratry jiných církví a církevních společenství v linii onoho ekumenismu díla, který 2. Vatikánský koncil směřodátně povzbuzoval.¹¹⁶ Ten se kromě toho jeví jako prozřetelnostní prostor pro dialog a spolupráci s členy jiných náboženství a se všemi lidmi dobré vůle: obrana a podpora života nejsou monopolem jednoho, nýbrž úkolem a odpovědností všech.

Na prahu třetího tisíciletí stojí před námi velmi náročná výzva: pouze svorná spolupráce těch, kteří věří v hodnotu života, bude moci zažehnat porážku civilizace s nepředvídatelnými následky.

“Darem od Hospodina jsou synové, mzdou od něho je plod lůna” (Ž 127,3); rodina “svatyně života”.

---

92. Pro “lid života a pro život” je rozhodující odpovědnost rodiny: je to odpovědnost, která pramení přímo z její povahy - je společenstvím života a lásky, jehož základem je manželství - a z jejího poslání “chránit, prokazovat a sdílet lásku”.¹¹⁷ Jde o lásku samého Boha, jejímiž spolupracovníky a tlumočníky jsou rodiče, když podle Otcova plánu předávají život a vychovávají ho.¹¹⁸ Láska se tak stává nezištnou službou, přijetím, dáváním, v rodině se každému dostává uznání, ohleduplnosti a vážnosti, protože je osoba, a jestliže to někdo potřebuje, pak je mu poskytována péče přiměřeně intenzivnější a pozornější.

Rodina je tak zainteresována na existenci svých členů od narození až do smrti. Je opravdu “svatyní života.. místem, kde může být život. Boží dar, patřičně přijat a chráněn před rozmanitými útoky, kterým je vystaven, a může se rozvíjet podle požadavků opravdového lidského růstu.”¹¹⁹ Právě proto je role rodiny při budování kultury života nenahraditelná a rozhodující.

*****

Jako domácí církev je rodina povolána k tomu, aby hlásala a slavila Evangelium života a sloužila mu. Tento úkol se týká především manželů, kteří jsou povoláni, aby předávali život na základě stále obnovujícího se vědomí, jaký smysl má plození jakožto privilegovaný proces, z

něhož je zřejmé, že lidský život je darem, který byl přijat, aby ve svém čase byl opět darován. Při plození nového života si rodiče uvědomují, že dítě, “je-li plodem vzájemného darování lásky, je pak opět darem pro oba dva, darem, který vzniká z daru.”¹²⁰

Rodina plní své poslání hlásat Evangelium života především výchovou dětí. Slovem a příkladem, v každodenních vztazích a rozhodnutích a konkrétními gesty a znamením vedou rodiče své děti k autentické svobodě, která se uskutečňuje upřímným dáváním sebe sama, a pěstují v nich úctu ke druhému, smysl pro spravedlnost, srdečné přijetí, dialog, velkodušnou službu, solidaritu a ostatní hodnoty, jež napomáhají prožívat život jako dar. Výchovná činnost křesťanských rodičů se musí stát službou víře dětí a nabídkou pomoci, aby mohli splnit poslání, jež přijali od Boha. K výchovnému úkolu rodičů patří učit děti chápat pravý smysl utrpení i smrti a vydávat jim o tom svědectví: dokážou to, budou-li umět být pozorní ke každému utrpení, které se vyskytne kolem nich, a dokážou-li v první řadě rozvíjet postoje blízkosti, pomoci a účasti vůči nemocným a starým v kruhu rodiny.

93. Rodina dále slaví Evangelium života každodenní modlitbou, osobní i společnou: jí chválí Pána, děkuje mu za dar života a prosí o světlo a sílu, aby dokázala čelit těžkým situacím a utrpení a neztrácela při tom naději. Ale slavení, které dává smysl každé formě modlitby a bohoslužby, nachází svůj výraz přímo v každodenní existenci rodiny, pokud je proniknuta láskou a vzájemným sebeobětováním.

Slavení se tak přemění na službu Evangeliu života, která se projevuje solidaritou, projevovanou uvnitř i mimo rodinu starostlivou, bdělou a srdečnou pozorností v malých a prostých věcech všedního dne. Zvláště významným projevem solidarity mezi rodinami je ochota adoptovat nebo přijmout do vlastní péče děti opuštěné svými rodiči nebo vůbec žijící ve velké nouzi. Pravá otcovská a mateřská láska umí jít za hranice tělesných a pokrevních svazků a přijmout i děti jiných rodin, tím že jim nabídne, co potřebují pro svůj život a pro svůj plný rozvoj.

Mezi možnostmi adoptování zasluhuje pozornost také adopce na dálku, které je třeba dávat přednost v takových případech, kdy jediným důvodem k opuštění dítěte je velká chudoba rodiny. V případě takové adopce se totiž poskytují rodičům nezbytné prostředky, aby mohli své děti vydržovat a vychovávat, aniž by je museli vytrhnout z jejich přirozeného prostředí.

Solidarita, chápaná jako “pevné a stálé rozhodnutí zasazovat se za společné dobro”¹²¹ musí být prosazována také formami společenské a politické angažovanosti. Proto je služba Evangeliu života spojena s tím, že se rodiny zvláště aktivním členstvím v rodinných sdruženích zasazují o to, aby zákony a státní zřízení nijak neporušovaly právo na život od početí až do přirozené smrti, nýbrž aby jej chránily a podporovaly.

94. Zvláštní místo je třeba vyhradit starým lidem. Zatímco v některých kulturách zůstává osoba pokročilejšího věku začleněna do rodiny a má zde svou aktivní a důležitou roli, v jiných kulturách je naopak starý člověk pocíťován jako neužitečná přítěž a bývá ponechán sám sobě; v takovém prostředí může vzniknout mnohem snadněji pokušení uchýlit se k eutanázii.

Odstřikovat nebo přímo odmítat staré lidi je nepřijatelné. Jejich přítomnost v rodině nebo aspoň blízkost rodiny, když pro stísněné bytové podmínky nebo jiné důvody není jejich přítomnost možná, mají zásadní význam pro vytváření atmosféry vzájemné výměny a obohacujícího sdílení mezi různými věkovými skupinami. Je proto důležité, aby se uchoval, nebo kde se ztratil, aby se obnovil jakýsi “pakt” mezi generacemi, aby tak staří rodiče, kteří už docházejí na konec své cesty, mohli najít u dětí přijetí a solidaritu, kterou měli vůči nim, když se hlásily k životu: vyžaduje to poslušnost vůči Božímu zákonu ctít otce a matku (srv. Ex 20,12; Lv 19,3). Ale to není vše! Starý člověk nemá být považován jen za předmět pozornosti, blízkosti a služby. I on má čím přispívat k Evangeliu života.

Díky bohatým zkušenostem, získaným za dlouhá léta, může a má rozdávat moudrost, být svědkem naděje a lásky.

Je-li pravda, že “budoucnost lidstva přichází skrze rodinu,”¹²² musí se konstatovat, že

současné společenské, hospodářské a kulturní podmínky často ztěžují úkol rodin sloužit životu a dělají jej namáhavějším. Aby rodina mohla plnit své povolání “svatyně života” jako buňka společnosti, která miluje a přijímá život, je nezbytné a naléhavé, aby se rodině pomáhalo a aby byla podporována. Společnost a stát jí musí zajišťovat všechnu nezbytnou i hospodářskou podporu, aby rodiny mohly mnohem lidštějším způsobem odpovídat na své problémy. Církev ze své strany musí neúnavně rozvíjet rodinnou pastorační schopnou podněcovat každou rodinu, aby objevila a s radostí a odvahou žila své poslání vůči Evangelium života.

“Žijte jako děti světla” (Ef 5,9): uskutečnit kulturní přeměnu.

---

95. “Žijte jako děti světla... vyhledávejte, co se líbí Pánu. Nepodílejte se na neúčinných skutcích tmy (Ef 5,9; 10-11). V současném společenském kontextu, poznamenaném dramatickým bojem mezi “kulturou života” a “kulturou smrti”, je třeba, aby vyžrál silný kritický smysl, který je s to rozlišovat pravé hodnoty a oprávněné požadavky.

Zcela nezbytná je mobilizace svědomí a společného mravního úsilí, aby se uskutečnila velká strategie ve prospěch života.

Všichni společně musíme vybudovat novou kulturu života: novou, aby byla s to čelit nevídaným současným problémům týkajícím se života člověka a rozřešit je; novou, aby si ji všichni osvojili jako pevné a plodné křesťanské přesvědčení; novou, aby byla s to vyburcovat vážný a smělý kultivovaný dialog se všemi. Naléhavost tohoto kulturního obratu se váže na dějinnou situaci, kterou prožíváme, ale má své kořeny v samém evangelizačním poslání, které je církvi vlastní. Evangelium totiž usiluje “zevnitř přeměnit a obnovit lidstvo,”¹²³ je jako kvas, který prokvasí všechno těsto (srv. Mt 13,13), a jako takové je určeno proniknout do všech kultur a zevnitř je ožивovat,¹²⁴ aby vyjadřovaly celou pravdu o člověku a o jeho životě.

Musí se začít s obnovou kultury života uvnitř samotných křesťanských společenství. Příliš často upadají věřící, a to dokonce i ti, kteří se aktivně účastní církevního života, do jakéhosi druhu oddělování křesťanské víry od mravních požadavků týkajících se života a upadají tak do mravního subjektivismu a do některých nepřijatelných forem chování. Musíme se tedy jasně a odvážně ptát, jaká kultura života je dnes rozšířena mezi jednotlivými křesťany, v rodinách, ve skupinách a ve společenstvích našich diecézí. S toutéž jasností a rozhodností musíme zjistit, k jakým nevyhnutelným krokům jsme povoláni, abychom sloužili životu v jeho plnosti a pravdě. Zároveň musíme rozvíjet vážnou a hlubokou diskusi se všemi, a to i s nevěřícími, o základních problémech lidského života, na těch místech, kde se formuje myšlení, ale i v různých profesionálních prostředích a tam, kde se den co den řeší problémy existence každého člověka.

96. Prvním a základním krokem k tomuto kulturnímu obratu je výchova mravního svědomí týkající se nesmírné a nedotknutelné hodnoty každého lidského života. Je svrchovaně důležité znovu objevit nerozdělitelnou souvislost mezi životem a svobodou. Jsou to neoddělitelná dobra: kde je znásilněno jedno, tam je nakonec znásilněno i druhé. není pravé svobody tam, kde život není přijímán a milován; a není plného života leč ve svobodě. Oběma těmito skutečnostem pak je od počátku vlastní zvláštní vztah, který je nerozlučně spojuje: povolání k lásce. Tato láska jako upřímné dávání sama sebe, je nejryzejším smyslem života a osobní svobody.

Neméně rozhodující je při výchově svědomí znovuobjevení souvislosti mezi svobodou a pravdou. Jak jsem již vícekrát zdůraznil, vykořenit svobodu z objektivní pravdy znemožňuje dát právům osoby pevnou rozumovou základnu a vytváří předpoklady, aby se ve společnosti prosazovala neovladatelná zvláště jednotlivců nebo umrtvující totalitarismus veřejné moci.¹²⁶

Jde tedy o zcela zásadní věc, aby člověk uznal své původní a evidentní postavení tvora, který dostává bytí i život od Boha jako dar i jako úkol: jen když přijme tuto svoji vrozenou závislost v bytí, může člověk plně uskutečnit svůj život a svou svobodu a zároveň důsledně respektovat život a svobodu každé jiné osoby. Zde se především odhaluje, že “středem každé kultury je postoj, jaký člověk zaujme k mnohem většímu tajemství: k tajemství Boha.”¹²⁷

Popře-li Boha a žije-li, jako by neexistoval nebo nedbá vůbec na jeho přikázání, snadno nakonec dojde do stavu, že popírá nebo ohrožuje i důstojnost lidské osoby a nedotknutelnost jejího života.

97. S formováním svědomí úzce souvisí výchovná práce, která pomáhá člověku být stále více člověkem, uvádí ho stále hlouběji do pravdy, zaměřuje ho k rostoucí úctě k životu, a formuje ho pro správné mezilidské vztahy.

Zvláště je nutné vychovávat k hodnotě života tím, že začneme přímo u jeho kořenů. Je to iluze myslet si, že lze vybudovat opravdovou kulturu lidského života, jestliže se napomáhá mladým lidem, aby chápali a prožívali sexualitu, lásku a celou existenci v jejich pravém významu a v jejich vnitřních, úzkých souvislostech. Sexualita, bohatství celé osoby, "ukazuje svůj vnitřní význam tak, že vede osobu k tomu, aby se v lásce dávala."¹²⁸ Banalizace sexuality patří mezi hlavní činitele, v nichž má svůj původ pohrdání rodícím se životem: jen pravá láska umí chránit život. Nelze se tedy vyhýbat povinnosti nabídnout především dospívajícím a mladým lidem skutečnou výchovu k sexualitě a k lásce, která zahrnuje také pěstování čistoty jakožto ctnosti, jež podporuje zralost osoby a dává jí schopnost mít úctu před "manželským" posláním lidského těla.

Úkolem výchovy k životu je rovněž příprava manželů k odpovědnému rodičovství. To ve svém vlastním smyslu vyžaduje, aby manželé byli vnímaví pro volání Pána a jednali jako věrní vykonavatelé jeho plánu: to se stane tehdy, když se rodina velkodušně otevírá novým životům či aspoň zůstává v postoji otevřenosti a služby vůči životu i tehdy, když se manželé z vážných důvodů a při respektování mravního zákona rozhodnou dočasně nebo na neomezenou dobu vyhnout se novému porodu. Mravní zákon je v každém případě zavazuje, aby ovládali pudové sklony a vášně a aby respektovali biologické zákony vepsané do jejich bytosti. Právě takové respektování činí oprávněným ve službě odpovědného rodičovství uchýlovat se k přirozeným metodám kontroly plodnosti: jsou z vědeckého hlediska stále lépe upřesňovány a nabízejí konkrétní možnosti rozhodovat se v souladu s mravními hodnotami. Poctivé zamyšlení nad dosaženými výsledky by mělo odstranit ještě hodně rozšířené předsudky a přesvědčit manžely i zdravotní a sociální pracovníky, jak důležitá je v této věci patřičná výchova. Církev je vděčná těm, kteří se za cenu osobních obětí a často zneuznání s oddaností věnují výzkumu a šíření těchto metod a zároveň podporují výchovu k mravním hodnotám, které předpokládají jejich využívání.

Výchovná práce musí vzít také v úvahu utrpení a smrt. Vždyť jsou součástí lidské zkušenosti, a je zbytečné a zavádějící snažit se o nich mlčet nebo je odsouvat stranou. Každému je naopak třeba pomáhat, aby pochopil jejich hluboké tajemství v konkrétní a tvrdé realitě. I bolest a utrpení mají smysl i hodnotu, když je prožíváme v kontextu přijaté a darované lásky. Z tohoto hlediska jsem chtěl, aby se slavil každý rok Světový den nemocného, přičemž jsem zdůraznil "spásonosnou povahu obětovaného utrpení, které je prožíváno ve společenství s Kristem a patří k podstatě vykoupení."¹²⁹ Ostatně i smrt je všechno jiné než dobrodružství bez naděje: je bránou existence, která se dokořán otevírá věčnosti, a pro ty, kteří ji prožívají v Kristu, je zážitkem účasti na tajemství jeho smrti a vzkříšení.

98. Můžeme tedy shrnout, že kýžený kulturní obrat vyžaduje ode všech odvahu přijmout nový způsob života, který se vyznačuje tím, že klade za základ konkrétních rozhodnutí - na osobní, rodinné, společenské i mezinárodní úrovni - správnou stupnici hodnot: důležitější je být než mít,¹³⁰ osoba než věc.¹³¹ Tento obnovený životní styl zahrnuje také přechod od lhostejnosti k zájmu o druhého a od jeho odmítání k jeho přijímání: druzí to nejsou konkurenti, před nimiž se musíme bránit, ale bratři a sestry, s nimiž máme být solidární, máme je milovat pro ně samé; obohacují nás samotnou svou přítomností.

Při mobilizaci za novou kulturu života se nikdo nesmí cítit vyloučen: každý má důležitou úlohu, kterou musí splnit. Spolu s rodinami je zvláště cenná úloha učitelů a vychovatelů. Bude na nich mnoho záležet, zda mladí budou vychováni k pravé svobodě a dokážou v sobě uchovat a šířit kolem sebe autentické ideály života a poroste v nich úcta ke každému člověku spolu s ochotou sloužit každé osobě, v rodině i ve společnosti.

Pro budování nové kultury lidského života mohou udělat mnoho i intelektuálové. Zvláštní úkol mají katoličtí intelektuálové, kteří jsou povoláni k tomu, aby se aktivně projevovali v předních kulturních institucích, ve světě škol a univerzit, v prostředí vědeckého a technického výzkumu, na místech uměleckého tvoření a humanistické reflexe. Mají žít své nadání a svou činnost jasnou mizou evangelia a angažovat se ve službě nové kultury života vytvářením závažných, dobře fundovaných příspěvků, které si svou hodnotou dokáží získat všeobecnou úctu a zájem. Právě z tohoto hlediska jsem zřídil Papežskou akademii pro život, která má za úkol “studovat, informovat a vzdělávat v hlavních problémech biomedicíny a práva, týkajících se rozvoje a obrany života, především v přímém vztahu, jaký mají ke křesťanské morálce a směrnicím učitelského úřadu církve.”¹³² Zvláštním způsobem budou muset přispět i univerzity, především katolické, a střediska, instituty a bioetické komise.

Velká a těžká je odpovědnost pracovníků v hromadných sdělovacích prostředcích, jejichž posláním je usilovat, aby poselství vysílaná s takovou účinností přispívala ke kultuře života. Mají uvádět příklady hodnotného a ušlechtilého života a dávat prostor kladným a leckdy hrdinským svědectvím lásky k člověku; s velkou úctou prezentovat hodnoty sexuality a lásky a nevyžívat se v tom, co poskvňuje a ponižuje lidskou důstojnost. Když zobrazují skutečnost, nesmí zdůrazňovat to, co může vyvolávat nebo podporovat pocity a postoje lhovosti k životu, jeho snižování nebo odmítání. Ve svědomité věrnosti k pravdě faktů jsou povoláni k tomu, aby spojovali svobodu informace s úctou ke každé osobě a s hlubokým smyslem pro lidskost.

99. V kulturním obratu ve prospěch života mají ženy zvláštní a snad rozhodující prostor pro myšlenky i činy: je na nich, aby se staly průkopnicemi “nového feminismu”, který by bez toho, že by podléhal pokušení honit se za “mužskými” vzory, dokázal opět poznat a vyjádřit ryzi ženské nadání ve všech projevech občanského soužití a usilovat o překonání všech forem diskriminace, násilí a vykořisťování.

Beru za svá slova závěrečného poselství 2. Vatikánského koncilu a obracím se i já na ženy s naléhavou výzvou: “Smířte lidi s životem.”¹³³ Jste povolány, abyste vydávaly svědectví o pravém smyslu lásky, o onom darování sama sebe a přijetí druhého, které se zvláštním způsobem uskutečňuje v manželském vztahu. Zkušenost mateřství ve vás podporuje zvláště citlivou vnímavost pro druhého člověka a současně vám svěřuje specifický úkol: “Mateřství obsahuje v sobě zvláštní spojení s tajemstvím života, které dozrává v lůně ženy... Tento jedinečný způsob kontaktu s novým člověkem, který se tu rozvíjí, utváří svým způsobem postoj k člověku - nejen jako k vlastnímu dítěti, nýbrž k člověku vůbec - a to je postoj, který hluboce poznamenává osobnost ženy.”¹³⁴ Matka totiž přijímá a nosí v sobě jiného, dává mu možnost, aby v ní rostl, dělá mu prostor tím, že ho respektuje v jeho odlišnosti. Tak se žena učí vnímat, že lidské vztahy jsou autentické tehdy, jestliže se otevírají k přijetí druhé osoby, která je uznávána a milována pro svou důstojnost, jež vyvěrá ze skutečnosti, že je osobou, a ne z jiných faktorů, jako je užitečnost, síla, inteligence, krása, zdraví. Toto je základní přínos, který od žen očekává církev i lidstvo. A je to nenahraditelný předpoklad pro opravdový kulturní obrat.

Zvláštní myšlenku bych rád věnoval vám, ženy, které jste se uchýlily k potratu. Církev ví, co všechno mohlo podmiňovat a ovlivňovat vaše rozhodnutí, a nepochybuje, že v mnoha případech šlo o bolestné a snad i dramatické rozhodnutí. Pravděpodobně se rána ve vaší duši ještě nezacelila. To, k čemu došlo, bylo a zůstává opravdu hluboce nesprávné. Nepropadejte však malomyslnosti a nevzdávejte se naděje. Snažte se spíše pochopit, co se to vlastně stalo, a vložte si to skutečně podle pravdy. Jestli jste to ještě neučinily, otevřete se s pokorou a důvěrou pokání: Otec všeho milosrdenství na vás čeká, aby vám udělil své odpuštění a svůj pokoj ve svátosti smíření. Uvědomíte si, že nic není ztraceno, a budete moci prosit o odpuštění i své dítě, které nyní žije v Pánu. S pomocí rady a blízkosti spřátelených a kompetentních osob budete moci být svým bolestně prožitým svědectvím mezi nejvýmluvnějšími obránci práva na život pro všechny. Svou angažovaností ve prospěch života, korunovanou eventuálně narozením nových dětí a projevující se přijetím a pozorností vůči těm, kdo mají větší potřebu mít někoho blízkého, budete

tvůrkyněmi nového typu názoru na lidský život.

100. V tomto velkém úsilí o vytvoření nové kultury života nás posiluje a oživuje důvěra v toho, kdo ví, že Evangelium života jako Boží království roste a vydává své hojné plody (srv. Mk 4,26-29). Je jistě obrovský nepoměr mezi četnými a mocnými prostředky, jimiž jsou vybaveny síly podporující “kulturu smrti”, a mezi prostředky, které mají k dispozici zastánci “kultury života a lásky”. My však víme, že můžeme důvěřovat v pomoc Boha, u něhož není nic nemožného (srv. Mt 19,26).

S touto jistotou v srdci a puzen naléhavou starostí o osud každého muže a každé ženy, opakují dnes všem, co jsem řekl rodinám, které se snaží plnit své obtížné úkoly uprostřed úkladů, jež ohrožují: je naléhavě zapotřebí velké modlitby za život, která zní celým světem. S mimořádnými iniciativami a každodenní modlitbou každého křesťanského společenství, každé skupiny nebo sdružení, každé rodiny a každého srdce věřícího člověka, ať se vznáší vášnivá prosba k Bohu, Stvořiteli a milovníku života. Sám Ježíš nám ukázal svým příkladem, že modlitba a půst jsou hlavní a nejúčinnější zbraně proti silám zla (srv. Mt 4,1-11) a poučil své učedníky, že některé demony nelze vymítnout jinak než léč tímto způsobem (srv. Mk 9,29). Najděme tedy opět pokoru a odvahu modlit se a postit, abychom dosáhli, že ta síla, jež přichází shůry, zboří hradby podvodů a lží, které zastírají tolika našim bratřím a sestrám zvrhlou povahu jednání a zákonů nepřátelských životu, a otevře jejich srdce předsevzetím a úmyslům inspirovaným civilizací života a lásky.

“To vám píšeme, aby naše radost byla úplná” (1 Jan 1?4): Evangelium života je pro lidskou společnost.

---

101. “To vám píšeme, aby naše radost byla úplná” (1 J 1,4). Evangelium života nám bylo zjeveno jako dobro, které je třeba předávat všem: aby všichni byli ve společenství s námi a s Nejsvětější Trojicí (srv. 1 J 1,3). Ani my bychom se nemohli zcela radovat, kdybychom nepředávali toto evangelium druhým a nechávali si je pro sebe.